

Verksamhetsplan 2017

Östermalms stadsdelsnämnd

ÖSTERMALM • HJORTHAGEN • GÄRDET • SÖDRA DJURGÅRDEN • NORRA DJURGÅRDEN

STYRENIUS

ÖSTERMALMS
STADSDELSFÖRVALTNING

stockholm.se/ostermalm

Handläggare
Anne Menes
Carolina BjurlingTill
Östermalms stadsdelsnämnd
2016-12-15

Verksamhetsplan 2017 för Östermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsplan för 2017 inklusive budget och tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Nämnden begär omslutningsförändringar om 110 mnkr
3. Nämnden begär för klimatinvesteringar 1,3 mnkr
4. Nämnden begär för investeringar i maskiner och inventarier 1,8 mnkr
5. Nämnden begär budgetjustering om 0,6 mnkr för en servicebostad med 6 lägenheter i kvarteret Hornslandet.
6. Nämnden begär för åtgärder för giftfri förskola 2,0 mnkr
7. Föreslagna resultatenheter samt interpretiser för 2017 fastställs
8. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Christina Klang
stadsdelsdirektör**Östermalms stadsdelsnämnd**Box 24156, 104 51 STOCKHOLM
ostermalm@stockholm.se
08-508 10 000 (vx)
08-508 10 099 (fax)

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. Ett Stockholm som håller samman	8
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	8
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	12
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	15
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	18
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	19
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	21
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	22
2. Ett klimatsmart Stockholm	25
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	26
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	27
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	27
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	28
2.5 Stockholms miljö är giftfri	29
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	31
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	31
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	32
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	32
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	32
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	34
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	34
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	35
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	35
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	36
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	40
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	41
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	43
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	44
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	46

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	50
Uppföljning av ekonomi.....	50
Nämndens ekonomiska förutsättningar	50
Investeringar.....	55
Försäljningar av anläggningstillgångar	56
Resultatenheter	56
Betydande projekt som inte är investeringar	57
Budgetjusteringar	57
Omslutningsförändringar.....	57
Medel för lokaländamål.....	57
Kvalitetsarbete.....	58

Bilagor

Bilaga 1: Dnr 2016-669-1.1. Bilaga 1 ekonomi SDN 10

Bilaga 2: Dnr 2016-669-1.1. Bilaga 2 Ansökan investeringsmedel klimatåtgärder 1

Bilaga 3: Dnr 2016-669-1.1. Bilaga 3 Ansökan investeringsmedel klimatåtgärder 2

Bilaga 4: Dnr 2016-669-1.1. Bilaga 4 Ansökan om medel för giftfri förskola

Bilaga 5: Dnr 2016-669-1.1. Bilaga 6 Jämställdhets- och mångfaldsplan 3-arsplan 2016-2018

Bilaga 6: Dnr 2016-669-1.1. Bilaga 7 Plan för upphandling

Bilaga 7: Dnr 2016-669-1.1. Bilaga 5 Plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys

Inledning

Stadsdelsdirektörens förord

Ett Stockholm som håller samman. Östermalms stadsdelsområde fortsätter att växa och närmar sig 74 000 invånare. Inom stadsdelsområdet finns stadsdelarna Östermalm, Hjorthagen, Gärdet, Södra Djurgården och Norra Djurgården. Att hålla samman är att samarbeta. Fokus är att vidareutveckla samarbete på många plan med stadens förvaltningar och bolag, samt skapa och utveckla nätverk med andra aktörer för att lösa komplexa uppdrag inom t.ex. trygghets- och säkerhetsarbetet. Internt fortsätter arbetet med att utveckla ett processinriktat arbetssätt för att skapa synergier inom och mellan verksamhetsområdena.

Ett klimatsmart Stockholm. För nämnden är den reviderade hållbarhetsstrategin för Norra Djurgårdsstaden, Program för hållbar stadsutveckling, ett viktigt fokusområde. Men även att utveckla det strategiska miljöarbetet inom nämndens verksamheter. En funktion inrättas med uppgift att samordna hela förvaltningens strategiska miljöarbete. En del i detta är att söka klimatinvesteringsmedel.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm. Bostadsmarknadens utveckling, inom staden i allmänhet och inom stadsdelsområdet i synnerhet, innebär allt högre avgifter och hyror. En utmaning är att kunna möta kostnadsutvecklingen med det lokalförsöjningsbehov som verksamheten har.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm. Nämnden och förvaltningen fortsätter att utveckla demokratiarbetet. Det strategiska kommunikationsarbetet är centralt för att bygga demokratiska processer. Medarbetares hälsa och kompetensutveckling är grundläggande för att utveckla vår verksamhet. Arbetet fortsätter med att säkerställa en långsiktig personal- och kompetensförsörjning.

Utgångspunkter för verksamhetsplanen

Verksamhetsplanen utgår från kommunfullmäktiges fyra övergripande inriktningsmål, *Ett Stockholm som håller samman*, *Ett klimatsmart Stockholm*, *Ett ekonomiskt hållbart Stockholm* och *Ett demokratiskt hållbart Stockholm*. Verksamhetsplanen för Östermalm stadsdelsnämnd anger inriktningen på nämndens verksamhet under år 2017 och utgår från kommunfullmäktiges budget, Stockholms stads program för kvalitetsutveckling tillsammans med lagstiftning och invånarnas behov. Sociala hållbarhetskommisionens rapporter har beaktats i arbetet med framtagandet av verksamhetsplanen.

Under 2016 fick alla stadsdelsnämnder i uppdrag att ta fram lokala utvecklingsprogram i syfte att tydliggöra ansvarsfördelning och arbetssätt för ett lokalt och decentraliserat utvecklingsarbete inom Stockholms stad och för att tydliggöra stadsdelsnämndernas roll och mandat. Ett annat syfte är att tydliggöra hur det lokala arbetet hänger samman med den övergripande inriktningen i fullmäktiges övergripande vision, budgetinriktning och andra stadsövergripande utvecklingsprocesser. Programmen utgår från analyser av lokala förhållanden. Nämndens lokala utvecklingsprogram har fokus på barn och unga med psykisk ohälsa, barns och ungas inflytande, jämställdhet, trygghet och tillgänglighet för alla på offentliga platser och minskad alkohol- och narkotikaanvändning bland ungdomar. Mål, åtgärder och aktiviteter är inarbetade i nämndens och berörda enheters verksamhetsplaner och en samlad uppföljning och analys görs i samband med tertiärrapporter och verksamhetsberättelse. Indikatorer och aktiviteter som är kopplade till lokala

utvecklingsprogrammet finns under verksamhetsmålen 1.2, 1.3, 1.5, 1.7, 4.4, 4.5, 4.6 och 4.7.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats i samråd med samtliga enheter och avdelningar inom förvaltningen. Samverkan sker med de fackliga organisationerna i förvaltningsgruppen. Därutöver har samverkan skett med pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor. Nämndens ungdomsråd har också beretts möjligheten att lämna synpunkter. Ärendet har tillställts Stockholms läns landsting för information.

Disposition

Verksamhetsplanen följer den disposition som anges i stadens anvisningar. Planering och uppföljning sker i stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS). Utöver de fyra inriktningsmålen för staden, har kommunfullmäktige beslutat om 24 mål för stadsdelsnämndens verksamhetsområden. Det arbete som nämnden planerar för att bidra till måluppfyllelsen sammanfattas under varje inriktningsmål respektive mål för de olika verksamhetsområdena. Stadsdelsnämnden anger årsmål för indikatorerna, samt även för kommunfullmäktiges s.k. obligatoriska nämndindikatorer, där kommunfullmäktige inte angivit något årsmål som riktmärke. (För ett antal indikatorer avvaktas att kommunfullmäktiges årsmål fastställs under 2017 och att mätmetod tas fram.)

Nämnden fastställer därtill egna nämndmål, som stödjer fullmäktiges verksamhetsmål. Under nämndmålen beskrivs vilket resultat som förväntas nås under året, kopplat till varje nämndmål. Det förväntade resultatet beskriver således den målbild eller, annorlunda uttryckt, det tillstånd som ska uppnås.

Nämnden fastställer i vissa fall egna indikatorer för att mäta hur nämnden uppfyller sina mål. Därtill kan nämnden även formulera aktiviteter som ska bidra till att nämndens mål nås. Aktiviteterna är riktade insatser som nämnden planerar genomföra under det kommande verksamhetsåret.

I samband med verksamhetsplanen har en väsentlighets- och riskanalys tagits fram och en internkontrollplan upprättats, dessa redovisas i en bilaga till verksamhetsplanen.

Stadsdelsnämndens uppdrag och verksamhetsområden

Stadsdelsnämndens uppdrag kan sammanfattas i följande punkter

- stärka den lokala demokratin och delaktigheten
- öka kvaliteten i verksamheten
- effektivisera verksamheten

Nämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri, ekonomiskt bistånd och kultur- och föreningsbidrag. Stadsdelsnämnden utser inom sig en social delegation för enskilda sociala ärenden. Arbetet ska enligt kommunfullmäktiges reglemente bygga på helhetssyn och goda kunskaper om de lokala förhållandena.

Stadsdelsnämnden har 13 ledamöter med ersättare, utsedda av kommunfullmäktige.

Fördelningen speglar kommunfullmäktiges fördelning utifrån valresultatet. Stadsdelsnämnden utser även lokalt pensionärsråd och råd för funktionshinderfrågor.

Förskola och Parklek

Avdelning Förskola och Parklek ansvarar för sju förskoleenheter med sammanlagt 36 förskoleadresser med cirka 1900 barn. Inom avdelningens verksamhet finns även en öppen förskola, tre parklekar samt en säsongsöppen ungdomspark. Förskolan är en egen skolform och verksamheten styrs nationellt av skollagen och läroplan för förskolan, Lpfö 98/10, och lokalt av bland annat Stockholms stads förskoleprogram. Parklekar är öppna verksamheter vilket innebär att de vänder sig till samtliga boende i området med fokus på barn och unga.

Nämnden arbetar för att säkerställa att antalet förskoleplatser möter det aktuella behovet från den växande befolkningen i Östermalm, och särskilt Norra Djurgårdsstaden. Planeringen görs med hjälp av ett prognosdokument, som systematiskt uppdateras med aktuell statistik om inflyttning, befolkningstillväxt och antal förskoleprojekt som planeras. Regelbundna analyser görs, för att säkerställa att kapaciteten möter behovet.

Under året kommer organisation för de sju förskoleenheterna inom avdelningen att ses över. Det gäller såväl geografiskt som organisatoriskt. Två nya förskolor kommer att starta sin verksamhet, Stettin med fyra grupper och Björnlandet med likaså fyra grupper. Två förskolor kommer att avvecklas till hösten, Fältöversten och Körsbäret.

Socialtjänst

Socialtjänstavdelningen består av verksamhetsområdena *Stöd och service till personer med funktionsnedsättning, Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri, Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder samt Preventionsenheten.*

Socialtjänsten vänder sig till personer med olika sociala behov enligt socialtjänstlagen (SoL) och till personer med funktionsnedsättning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Nämnden kan vid behov vidta tvångsåtgärder enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) om någons hälsa och utveckling riskerar att skadas allvarligt.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Insatser ges för att undanröja hinder för delaktighet i samhället samt ge förutsättningar för ett självständigt liv. Nämnden driver tre gruppbostäder samt en servicebostad enligt LSS. Under 2017 blir ytterligare en servicebostad med sex lägenheter inflyttningsklar i Norra Djurgårdsstaden. På entreprenad drivs fyra gruppbostäder och en daglig verksamhet av Nytida AB. Stadens Kontaktcenter bidrar med en informationskanal med god tillgänglighet.

Individ- och familjeomsorg, inklusive socialpsykiatri

Förebyggande arbete och tidiga insatser bedrivs bland barn, ungdomar och vuxna. Nämnden erbjuder olika gruppverksamheter för barn, unga och föräldrar. Arbetet för att mer systematiskt arbeta med samordnade individuella planer (SIP) tillsammans med hälso- och sjukvården, skolan och förskolan fortsätter under året. I syfte att undvika hemlöshet bedrivs ett vräkningsförebyggande arbete, vilket bland annat sker genom förvaltningens bosamordnare och budget- och skuldrådgivare. Stöd och skydd erbjuds till barn och vuxna som utsatts för våld i nära relationer. Inom socialpsykiatrin finns tre stödboenden, ett boendestödsteam samt en öppen träffverksamhet. För personer med psykisk ohälsa finns personligt ombud (PO) som på uppdrag av den enskilde bistår i kontakten med olika myndigheter så att den enskilde kan få det stöd och den hjälp som behövs. Personer med

missbruksproblematik erbjuds evidensbaserade stöd och behandlingsinsatser.

Den för Östermalms, Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsnämnder gemensamma enheten för ensamkommande barn och ungdomar startade 1 april 2016. Enheten tillhör organisatoriskt Kungsholmens stadsdelsnämnd

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Nämnden ansvarar för handläggning av ekonomiskt bistånd för Östermalms, Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsnämnder. Alla som uppbär försörjningsstöd med anledning av arbetslöshet får stöd genom Jobbtorg Stockholm som garanterar en snabb individuell bedömning och aktivitetsplan. Nämnden fokuserar sitt arbete på de personer som inte ingår i Jobbtorg Stockholms målgrupp, exempelvis personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Nämnden erbjuder feriearbeten till ungdomar i åldern 16 - 19 år samt tillhandahåller praktikplatser och kommunala visstidsanställningar.

Preventionsenheten

Preventionsenheten arbetar med förebyggande ungdomsinsatser där fältassistenter och ungdomshuset Humlanhuset, är en viktig del i arbetet. Ungdomsmottagningen på Norrtullsgatan 10 drivs av nämnden i samarbete med nämnderna på Kungsholmen och Norrmalm samt Stockholms läns landsting.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ger bistånd, service, vård och omsorg till personer som är 65 år och äldre, och ansvarar för hemtjänst, dagverksamhet, öppen verksamhet, korttidsvård, avlastning/växelvård samt vård- och omsorgsboenden. Insatserna regleras av socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Äldreomsorgen ansvarar även för riksfärdtjänst och färdtjänstutredning samt olika former av stöd till närstående som anhörigkonsulent och hemvårdsbidrag. Äldreomsorgen innefattar en enhet för biståndsbedömning, två hemtjänstenheter, en dagverksamhet, Dianagårdens vård- och omsorgsboende samt fyra vård- och omsorgsboenden som drivs på entreprenad.

Dianagårdens vård- och omsorgsboende har fått ett föreläggande från Arbetsmiljöverket om krav på anpassning i hygienrummen. Arbete i badrummen är inte godkänt efter den 1 augusti 2019, med ett beslut om vitesföreläggande, om inte kraven om anpassning har åtgärdats.

Nämnden tittar på olika åtgärdsförslag såsom ombyggnation av våtutrymmen, utöka byggnaden eller avveckling på sikt under förutsättning att antal platser på vård- och omsorgsboenden tillgodoses inom stadsdelsnämndsområdet.

Förebyggande arbete liksom bemötandefrågor är prioriterade uppgifter. De befintliga mötesplatserna kommer att utvecklas och det ska finnas ett varierat stöd för anhängvårdarna. Alla äldre har möjlighet att välja kommunal hemtjänst. Alla tillsvidareanställda ska ges förutsättningar att arbeta professionellt utifrån yrkeskunnande. Fortsatt arbete med målet att förbättra maten och måltidssituationen samt öka utevistelsen. Samverkan mellan olika professioner och samarbete med landstinget ska stärkas. Antalet personer över 80 år ökar något vilket leder till en stabilisering av platser på vård- och omsorgsboende.

Stadsmiljö

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är gemensam park- och stadsmiljö för Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder, organiserad inom Norrmalms

stadsdelsförvaltning. Nämnden ansvarar för bland annat skötsel, underhåll och investeringar i parker, parkvägar, grönområden, lekplatser och plaskdammar. Förvaltning och utveckling av dessa sker i enlighet med nämndens parkplan. Stadsdelsnämnden är remissinstans i stadsmiljöfrågor och parkmiljöavdelningen deltar i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med stadsutvecklingen. I samverkan med berörda förvaltningar utvecklas dialogen med medborgare och företrädare för olika organisationer och grupper när det gäller utveckling av parker, naturområden och övrig stadsmiljöverksamhet. Parkmiljöavdelningen är en länk mellan invånare och företagare gentemot stadens fackförvaltningar och politiker i samhällsplaneringsfrågor.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål genom att all service utgår från de behov och rätt till stöd som stadsdelsområdets invånare har. Stadsdelens barn och unga ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor. En hög inskrivningsgrad i förskolan gör att alla barn tillåts utveckla sina förmågor och kunskaper. Nämnden prioriterar tidiga insatser och förebyggande arbete. Samverkan sker med sjukvården, skolan och det civila samhället för att förebygga att människor får illa och för att snabbt fånga upp människor som riskerar social utslagning. Socialtjänstens insatser ska vara av hög kvalitet och bidra till att stadsdelens invånare kan leva självständiga liv. Invånarnas behov av boende och nämndens verksamheter ska beaktas tidigt i stadsplaneringen. Östermalms stadsdelsområde ska vara tryggt att bo och vistas i. Nämnden samarbetar med förvaltningar, bolag och andra aktörer och vidareutvecklar fortlöpande olika typer av nätverk för att säkerställa bästa möjliga krisberedskap. Parker och grönområden ska vara vackra, levande, välskötta och välkomnande för alla. Det ska finnas en mångfald av kultur- och fritidsaktiviteter utifrån olika målgruppers behov och förutsättningar. Äldre ska känna sig trygga och äldreomsorgen präglas av god kvalitet och delaktighet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att arbeta för att ge barn och unga trygga och stabila uppväxtförhållanden. Inskrivningsgraden till förskolan och verksamhetens kvalitet är hög, vilket har stor betydelse för barnens utveckling, lärande och hälsa.

Förskola och Parklek

Andelen inskrivna barn i förskolan på Östermalm uppgår till drygt 93 procent (barn 2-5 år), varav cirka 56 procent går i kommunala förskolor. Förskolorna har ramöppettider (6.30–18.30), och stickprov/behovsinventering kommer att göras av förskolornas öppettider två gånger per år. I förskoleundersökningen ingår stadsdelspecifika frågor om ramöppettider. Nämnden kommer under året att söka medel från Skolverket för att minska motsvarande 10-15 barn på en av de största förskolorna, under förutsättning att regeringens satsning på

minskade barngrupper i förskolan kvarstår.

Språk och kommunikation

Förskolorna ska utveckla varje barns medvetenhet och intresse för skriftspråk. Läsatsningen i samarbete med biblioteken fortgår under året. Litteratur och läsning ska utgöra en naturlig del i barnens kunskapsutveckling samt skapa ett tidigt intresse för böcker.

Språket har en viktig roll i alla lärandeprocesser och är nära förbundet med identitetsutvecklingen. För barn med annat modersmål än svenska lägger förskolan tillsammans med föräldrarna grunden till flerspråkighet, stödjer modersmålet och utvecklar andraspråket, svenskan. Arbetet med flerspråkighet är en integrerad del av förskolans ordinarie verksamhet. Det finska språket är ett nationellt minoritetsspråk enligt språklagen. Det innebär ett särskilt ansvar för att skydda och främja det finska språket samt att föräldrarna har rätt till förskoleplats helt eller delvis på finska. I stadsdelsnämndområdet erbjuds finsk förskoleverksamhet delvis på en av förskolorna.

Nämnden fortsätter utbilda personal i TAKK (tecken som alternativ kommunikation) för att ge alla barn möjligheter till kommunikation under sin vistelse på förskolan.

Matematik

Genom att utmana barnen i matematiskt tänkande och involvera detta i olika delar av verksamheten, bidrar förskolan till barnens lärande även inom andra områden. Barnen har tillgång till material som stimulerar till lek med matematiskt tänkande. Förskolorna skapar förutsättningar för att ge barnen utökade möjligheter att utforska matematik på ett lustfyllt sätt samt utmanar varje barn så att deras nyfikenhet och erfarenheter tas tillvara.

Naturvetenskap och teknik

Naturvetenskap och teknik är nära sammankopplat med både språk och matematik. På förskolan erbjuds barnen möjlighet att genom lek och experimenterande utforska naturvetenskapliga fenomen och vardagsteknik. Förskolorna skapar förutsättningar för ett naturvetenskapligt utforskande arbetssätt som bidrar till barns lärande på alla områden.

Pedagogisk miljö och material

Pedagogisk miljö och material, både ute och inne, spelar en avgörande roll för kvaliteten i verksamheten och möjligheterna till barns utveckling och lärande. Miljö och material stödjer ett utforskande arbetssätt och lockar till lek och skapande. Verksamheterna arbetar kontinuerligt för att förbättra och utveckla sina pedagogiska miljöer.

Under året kommer förskolorna att ha fokus på utemiljöerna och arbeta med en matris för lekvärdesfaktorer för ett fördjupat utvecklingsarbete. En förskolegård per enhet planeras till en början att ingå i denna pilot. Arbetet syftar till att utveckla former för barns inflytande och delaktighet i utvecklingen av förskolegårdarna.

Pedagogisk plattform

Implementering av den plattform med pedagogiska ställningstaganden som tagits fram för Östermalms kommunala förskolor kommer att pågå under året. Syftet är att förskolorna har en gemensam teoretisk grund för det pedagogiska arbetet och i det systematiska kvalitetsarbetet använda sig av lika verktyg och mallar.

Digitalisering

Förskolorna ska möjliggöra arbetet med digital inkludering och digitalt lärande för alla barn. I syfte att stödja och utveckla barns läroprocesser och kreativitet kommer arbetet med digitalisering att fortgå under året med särskilt fokus på programmering och kodning.

Övergång från förskola till skola

Stadens riktlinjer för övergång från förskola till skola skapar förutsättningar för en god lärandemiljö i skolan för varje barn/elev. Övergången mellan förskola och skola är en angelägenhet för båda parter. Östermalms förskolor och skolor arbetar enligt den lokala handlingsplanen som grundar sig på stadens riktlinjer. De barn som har haft extra stöd i förskolan och/eller kan komma att behöva det i skolan är en prioriterad grupp som ska ägnas särskild uppmärksamhet.

Barn i behov av särskilt stöd

Ett inkluderande förhållningssätt ligger till grund för förskolornas planering av verksamheten, med fokus på att stärka det enskilda barnets lust att lära och utvecklas. Alla barn ges möjligheter att utifrån sina förutsättningar och behov delta i den ordinarie verksamheten. Vid behov av mera stöd och hjälp sätts insatser in så tidigt som möjligt. BIBASS (barn i behov av stöd) – nätverket fortsätter sitt arbete under året.

ABC – Alla Barn i Centrum

ABC är ett föräldrastödsprogram som riktar sig till föräldrar med barn i åldrarna 3- 12 år. ABC bygger på barnkonventionens värderingar om barns rättigheter samt på forskning om grunden för byggandet av goda relationer mellan barn och föräldrar. Genom att öka samsynen och stärka samverkan mellan personal och föräldrar kan man förebygga att barn och unga far illa. Målsättningen är att under året utbilda minst sju nya gruppleddare i stadsdelsområdet, så att fler föräldrar ges möjlighet att delta i föräldraträffarna. Nämnden planerar vidare för minst tre föräldragrupper per termin. Förskolepersonal kommer även fortsättningsvis att erbjudas utbildning inom ABC i förskolan samt handledning och uppföljning.

Preventionsenheten på socialtjänstavdelningen och avdelning Förskola och Parklek har tillsammans ansökt om projektmedel för att under året kunna fortsätta utveckla ABC i förskolan och skolan med ett tydligt genusperspektiv.

Socialtjänsten

Barn i familjer med ekonomiskt bistånd ska ha jämlika uppväxtvillkor vilket bland annat innebär att barns behov särskilt beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd. Barn ska ha möjlighet till en meningsfull fritid och vid ansökningar om ekonomiskt bistånd ska barns behov av fritidsaktiviteter som inte ryms inom riksnormen särskilt beaktas. En sommarlovspeng för familjer som uppbär ekonomiskt bistånd införs under 2017. Nämndens verksamheter bidrar till att barn har lika goda möjligheter oavsett bakgrund genom att värna om barnets rättigheter och skapa uppväxtvillkor som ger barn en likvärdig chans. Vårdnadshavarna har stor betydelse i det förebyggande arbetet med barn och unga och nämnden erbjuder föräldrastödsprogram till föräldrar som behöver stöd i sitt föräldraskap.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,3 %	3,1 %	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	tas fram av nämnden	År
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	41 %	41 %	Tertial
 Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	2 %	Öka	År
 Andel nöjda föräldrar	87 %	87 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	90 %	90 %	År
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År
 Svarsfrekvens på förskoleundersökningen	80 %	80 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Alla barn utvecklar sina språkliga, kommunikativa, matematiska och naturvetenskapliga förmågor och kunskaper

Förväntat resultat

Varje barn utvecklar utifrån sina förutsättningar sin förståelse för språkliga, matematiska, naturvetenskapliga och tekniska begrepp. Den pedagogiska miljön stödjer och utmanar varje barns utveckling och lärande genom att inspirera till utforskande och lek.

Nämndmål:

Barn och unga på Östermalm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Förväntat resultat

Andel barn som lever i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd minskar. Den höga inskrivningsgraden i förskoleverksamheten bibehålls. Varje barn är inkluderat och erbjuds förutsättningar till att utveckla det framtida samhället. Former för pedagogisk samverkan mellan förskolan och skolan stärks.

Nämndmål:

Föräldrar är trygga i sin föräldraroll

Förväntat resultat

Föräldrar får stöd i sitt föräldraskap i vardagen genom generella föräldrastödsprogram.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal personal som deltagit i ABC i förskolan och i skolan.	100		År
Antal vårdnadshavare som deltagit i föräldrastödsprogrammet ABC	60		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta förebyggande och främjande för att motverka ohälsa och ojämlika förhållanden. Socialtjänstens insatser är av hög kvalitet vilket innebär gott bemötande, hög tillgänglighet och att evidensbaserade arbetsmetoder med fokus på effekterna för den eller de som berörs används.

Barn ska växa upp under trygga och goda förhållanden och orosanmälningar behandlas med stor skyndsamhet, vilket innebär att ställning tas till barnets akuta behov redan samma dag anmälan inkommer. Vårdnadshavarna och barnets naturliga nätverk har stor betydelse för det förebyggande arbetet med barn och unga. För barn som växer upp med en förälder som missbrukar eller har en psykisk ohälsa har familjeenheten och vuxenenheten ett nära samarbete för att förstärka barnperspektivet och föräldrastödet.

Tidiga sociala insatser är viktigt för ett barns utveckling. Barn och unga som befinner sig i riskzon ska upptäckas tidigt, få stöd och vid behov länkas vidare. Genom föräldrastödsprogrammen ABC (alla barn i centrum) och KOMET (kommunikationsmetod) erbjuds föräldrar verktyg i att stärka banden och relationen med sina barn. Under året fortgår arbetet med att utveckla gruppverksamhet för föräldrar i vårdnadskonflikter, Skilda Världar. Familjebehandlarna kan därutöver erbjuda råd- och stödkontakter till föräldrar som själva söker stöd och som inte har behov av mer omfattande insatser.

Det förebyggande arbetet prioriteras med fokus på de mest utsatta barnen och ungdomarna. Fältassistenterna riktar sig till alla ungdomar som vistas inom stadsdelsområdet och arbetar bland annat med att identifiera ungdomar i riskzon för att möjliggöra tidiga insatser. Fältassistenterna informerar om verksamheten vid regelbundna besök i skolklasser och på föräldramöten i stadsdelsområdets högstadie- och gymnasieskolor. Samverkan med skolor, polis, socialtjänst, fritid, föräldravandrare och andra fältassistenter är en viktig del i arbetet.

Vid varje terminsstart erbjuder nämnden stadsdelsområdets skolor en presentation av Effekt på skolans ordinarie föräldramöten. Effekt är ett förebyggande program i två delar där den ena delen av programmet vänder sig till föräldrar och barn i årkurs 4-6 med fokus på tobak och den andra delen avser föräldrar och barn i årskurs 7-9 med fokus på alkohol. Syftet med Effekt är att ge föräldrar kunskap om hur de ska kommunicera med sina barn, med målet att

skjuta upp debuten och minska användandet av alkohol, narkotika och tobak.

Under 2017 fortsätter nämnden med den stadsgemensamma satsningen för att minska tobak och cannabisanvändningen bland unga. Nämnden utövar tillsyn av försäljning av tobak och folköl. Preventionssamordnaren bygger nätverk för det förebyggande arbetet, sprider kunskap och informerar butiksägare om gällande bestämmelser utifrån tobakslagen.

Nämnden driver i samarbete med Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsnämnder samt Stockholms läns landsting en ungdomsmottagning vid Odenplan. Ungdomsmottagningen är HBT-diplomerad och det övergripande målet är att förebygga psykisk och fysisk ohälsa hos stadsdelsområdets ungdomar och unga vuxna, i åldrarna 12 till och med 22 år.

Kärnverksamheten omfattar psykosocial rådgivning och samtalsstöd, preventivmedelsrådgivning, provtagning, undersökning, behandling och smittspårning av sexuellt överförbara sjukdomar. Under året ska ungdomsmottagningen utöka sitt uppsökande och mobila arbete genom besök på skolorna i stadsdelsområdet. Satsningen sker i samarbete med elevhälsan.

En av de viktigaste förutsättningarna för att kunna skapa sig ett självständigt liv är tillgång till en trygg och stadigvarande bostad. En bosamordnare arbetar på heltid med vräkningsförebyggande arbete och familjer med osäkra boendeförhållanden prioriteras. Vid kännedom om att en person eller en familj riskerar att förlora sin bostad, kontaktas de och erbjuds stöd och rådgivning.

Till nämnden inkommer orosanmälningar om vuxna som kan behöva stöd i att hantera sin livssituation. Socialtjänstens arbete med personer med missbruksproblem handlar om att verka för att den enskilde i ett tidigt skede erbjuds stöd och behandling.

För personer med psykisk ohälsa finns Startpunkten Hjorthagen, som är en öppen träffverksamhet med friskvårds- och kulturaktiviteter. Under året kommer verksamheten att vidareutvecklas, med bland annat ökade öppettider. Förvaltningen söker även efter en ny lokal för verksamheten. Boendestödjare erbjuder det stöd som behövs för att vardagslivet ska förenklas för den enskilde för att möjliggöra ett mer självständigt liv. .

Riktade insatser ska göras för att nå äldre med psykisk ohälsa eller missbruksproblematik. Uppsökande verksamhet erbjuds till personer över 80 år som inte är beviljad annan insats. Personerna får ett hemskickat brev med information om äldreomsorgen och sedan ett telefonsamtal inom ett par veckor. Alla som önskar erbjuds ett hembesök. Under 2017 handlar det om cirka 250-300 personer. Kostnadsfri vaktmästarservice fortgår till äldre över 75 år.

Nämnden följer Stockholm Vattens kommande etablering av ett återbrukscentrum i Norra Djurgårdsstaden och ska i anslutning till detta undersöka möjligheterna att etablera någon form för sysselsättningsverksamhet.

Personer med funktionsnedsättning

Brukare med biståndsbedömda insatser ska uppleva att de får stöd av handläggare och utförarpersonal. Medarbetare på gruppbostäderna arbetar för trygghet och delaktighet för den enskilde brukaren där mål och delmål är väl kända. Målen är väl formulerade och svarar mot den beställning som inkommer. Tydligare och mer effektiv samordning mellan olika samverkanspartners ska bidra till att stärka den enskildes delaktighet i utformningen av stöd och omsorg i vardagen. Det ska även minska antalet aktörer i relation till den enskilde.

Arbetet med att mer systematiskt använda individuella planer enligt LSS och samordnade individuella planer (SIP) fortgår.

Stöd till anhöriga

Nämndens två anhörigkonsulenter erbjuder stöd och vägledning till anhöriga till personer med funktionsnedsättning, psykisk ohälsa eller missbruk och till anhöriga som vårdar en närstående.

Äldreomsorgens anhörigkonsulent erbjuder vägledande samtal och anhöriggrupper fortsätter. Utbildning i anhörigstöd erbjuds all hemtjänstpersonal och tematräffar för anhörigvårdare planeras med andra stadsdelar. Samverkan med minnesmottagningen fortgår för att nå ut med stöd till dem som vårdar en demenssjuk närstående. Anhörigkonsulenten samarbetar med biståndshandläggarna för att nå ut med information till de anhöriga de möter vid hembesök och vårdplaneringar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84 %	84 %	Tertial
 Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	80 %	tas fram av nämnden	År
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	25 %	Fastställs av nämnden	År
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	40 %	35 %	Tertial
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	55 %	tas fram av nämnden	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	90 %	tas fram av nämnden	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	89 %	tas fram av nämnden	År
 Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	25 %	25 %	År
 Antal hemlösa	66 st	tas fram av nämnden	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Stadsdelsområdets invånare lever ett självständigt liv.

Förväntat resultat

Socialtjänsten arbetar förebyggande och främjande med insatser i ett tidigt skede, för att motverka ohälsa och ojämlika förhållanden. Personer med missbruksproblem lever ett liv utan missbruk av alkohol och droger. Personer med olika typer av funktionsnedsättning klarar sitt dagliga liv, har en hållbar boendesituation och en meningsfull sysselsättning och deltar på lika villkor i samhällets gemenskap.

Nämndmål:

Tidiga insatser och förebyggande arbete prioriteras

Förväntat resultat

Tidiga insatser och förebyggande arbete leder till att barn och unga får en god uppväxt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel flickor som besökt kurator på ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd	90 %		År
Andel pojkar som besökt kurator på ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd	90 %		År
Andelen flickor i åk 9 som upplever att de ofta är ledsna eller deppiga utan att veta varför	30		År
Kommentar Nästa mättillfälle är via Stockholmsenkäten 2018.			
Andelen pojkar som besöker ungdomsmottagningens kurator	16 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Anordna föreläsning för föräldravandrare om ungdomar, alkohol, narkotika och ungdomars självbild	2017-01-01	2017-12-31
Erbjuda metoden "Effekt" till skolorna i stadsdelsområdet	2017-01-01	2017-12-31
Minst 4 tillsynsbesök av folköl och tobak ska genomföras under året tillsammans med polisen.	2017-01-01	2017-12-31
Ungdomsmottagningen ska utveckla ett mobilare arbetssätt genom att, i samarbete med elevhälsan, träffa elever på skolorna i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31
Utröda om förutsättningar för att ett samarbete med Norrmalm och Kungsholmens stadsdelsnämnder gällande tillsyn av tobak och folköl samt handläggning av serveringstillstånd.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda vackra, levande, välskötta och välkomnande parker, lekparkar och grönområden och ett tryggt stadsdelsområde.

Trygghetsarbete

Östermalm ska vara en trygg stadsdel att bo och vistas i. Under året fortsätter nämnden att utveckla samarbetet kring brottsförebyggande åtgärder med civilsamhället och polisen samt övriga aktörer genom bland annat trygghets- och säkerhetsrådet (TSR). Ungdomsforum är en del av TSR. Nätverket består av fältassistenter, fritidsledare, ungdomsmottagning, preventionssamordnare, socialtjänst, skola, polis, samfund, föreningen Föräldravandring på Östermalm och ungdomsrådet. Syftet är praktisk samverkan och gemensamma åtgärder.

Stadsdelsområdets äldre och deras närstående ges information i frågor såsom ökad brandsäkerhet, brottsminskande åtgärder och förbyggande av fallskador. På dagverksamheten och på vård- och omsorgsboendena följs det systematiska brandskyddet upp och en särskild översyn av nödutgångar pågår för att hitta anpassade lösningar

Med utgångspunkt i stadens riktlinjer för våldsbejakande extremism ska en handlingsplan tas fram för att utveckla förebyggande och motverkande insatser som bidrar till ett tryggare samhälle. Samverkan med polisen fortgår, utifrån stadsdelsområdets många skyddsobjekt, såsom ambassader och radio- och tv-kommunikation. Nämnden kommer även att delta i regelbundna möten med säkerhetschefer för ambassader, skyddsobjekt samt hamnen och för att på så sätt stärka beredskapen inför eventuell kris.

I krisberedskapsarbetet sker samarbete med övriga stadsdelsnämnder i innerstaden (Kungsholmen, Norrmalm och Södermalm). Genom att ensa begrepp och arbetssätt samt vara förtrodda med varandras beredskapsorganisationer, skapas en robust och uthållig organisation som ska kunna bistå varandra i händelse av kris eller extraordinära händelser. På så vis kan stadsdelarna stötta och hjälpa varandra med både materiella och personella resurser, eller omplacering av brukare om evakueringsbehov skulle uppstå.

Vackra, välskötta och välkomnande parker för alla

När Stockholms befolkning växer ökar nyttjandet av stadens offentliga rum och parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet. Det ökande trycket på parker ställer krav på hög kvalitet på parkskötsel, underhåll och upprustning. I stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden fortsätter nämnden att delta i exploateringskontorets arbete med planering och anläggning av nya parker, för att se till att parkerna som byggs blir mångfunktionella, värdetäta och långsiktigt hållbara.

En stor andel av Östermalms gröna miljöer i stenstaden är gatumark, och samarbetet mellan trafikkontoret och nämnden är därför viktig för att utveckla gröna platser och stråk som stärker sambanden mellan Östermalms parker, minskar barriärer och gör nätet av trädplanterade gator mer finmaskigt. Ett stärkt samarbete med trafikkontoret och andra aktörer är också viktigt att utveckla när det gäller skräphantering.

Nämndens samarbete med trafikkontoret i projektet *Levande Stockholm fortgår*, syftet är att skapa ett ökat stadsliv och trivsamma utemiljöer. Projektet innebär bland annat att tillsammans med fastighetsägare och näringsidkare identifiera och skapa fler gånggator, trottoarer som kan breddas och så kallade pop-up parker. Nämnden ska verka för att Valhallavägens östra del samt markyta inom kvarteret Krubban tas med i projektet.

Parkerna i stadsdelsområdet är viktiga vardagsmiljöer för både invånare och besökare och därför arbetar nämnden kontinuerligt med att utveckla fler funktioner i parkerna samt med att möta behov och önskemål från kvinnor och män, flickor och pojkar. Nämnden kommer att

fortsätta arbeta för att öka invånarnas delaktighet och möjlighet att påverka vid utvecklingen av stadsdelsområdets parker genom medborgardialog. Medborgardialogen kan vara i form av parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webb och på plats i parker samt trygghetsvandringar med olika målgrupper. Samtidigt måste hänsyn tas till parkernas kulturhistoriska och ekologiska värden. Under året kommer en ny parkplan att tas fram för Östermalm som anger mål och strategier för utveckling av stadsdelsområdets parker och gröna gaturum.

Många av Östermalms parker är redan idag intensivt använda med många parkbesökare. Parkerna ska skötas och utvecklas så att de blir långsiktigt hållbara, vilket är en stor utmaning när staden förtätas och parkerna inte växer i motsvarande grad. God kvalitet skapas redan i planeringsskedet och genom ett ökat samarbete mellan verksamma i alla led, från planerare till parkarbetare, ska en effektiv parkdrift med god kvalitet skapas. Ansökan om medel för en förstudie av ett digitalt stöd för effektivisering av uppföljning av parkskötseln har lämnats in till stadsledningskontorets avdelning för digital förnyelse. Satsningen på miljösmarta och kapacitetsstarka skräpkorgar och fler skräpkorgar med källsortering fortsätter. De nya miljösmarta papperskorgarna kommer även att kompletteras med särskilda kärl för cigarettfimpar.

Under 2017 kommer bland annat upprustningen av Ellen Keys park färdigställas i syfte att öka parkens lek- och rekreationsvärden och skapa hållbara och slitagetåliga gräsytor.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %	100 %	År
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	80 %	75 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat	70 %	69 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	70 %	69 %	År

Nämndmål:

Parker och grönområden är vackra, välskötta och välkomnande för alla

Förväntat resultat

Skötsel, underhåll och investeringar i parker och grönområden gör att de upplevs som vackra, välskötta och välkomnande för alla.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel invånare i stadsdelsområdet som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker naturområden	94 %		År
Andel invånare i stadsdelsområdet som anser att det finns goda möjligheter till picknic, lugn och ro i parker och grönområden	96 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ta fram en ny parkplan för stadsdelsområdet som anger tydliga strategier för hur parkerna ska utvecklas	2017-01-01	2017-12-31
Ta fram en plan för placering och komplettering av skräpkorgar i parkerna	2016-01-01	2017-12-31
Ta fram slyröjningsplaner för stadsdelsområdets parker och natur	2016-01-01	2017-12-31
Utöver sedvanliga kontroller även genomföra fyra parkinspektioner under året med parkdriftentreprenören under året (april, juni, september och november) med parkdriftentreprenören för att skapa en samsyn kring kvaliteten på parkskötseln	2016-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Östermalms stadsdelsområde är tryggt

Förväntat resultat

Invånare och besökare upplever Östermalms stadsdelsområde som tryggt. Samarbete sker inom trygghet- och säkerhetsarbetet för att stoppa våld och minska oro och utsatthet. Skyddsfaktorer uppmärksammas i utomhusmiljön.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel invånare som känner sig trygga i parker och grönområden	75 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra trygghetshöjande åtgärder i utomhusmiljön kring Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31
Ta fram en lokal handlingsplan för att motverka våldsbejakande extremism	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla rutiner och metoder för att motverka att äldre utsätts för våld	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att redan i planeringen av förändringar i stadsmiljön framhålla nämndens behov av verksamheter. Nämnden deltar i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med utveckling av bland annat Norra Djurgårdsstaden.

Nämnden deltar aktivt i planerings- och genomförandeprocesserna och arbetar för att den nya stadsdelen ska ha tillräckligt antal förskoleplatser, bostäder med särskild service, äldreboenden och god tillgång till parker och grönområden. I de remisser som kommer till nämnden bevakas tillgänglighetsfrågorna i alla typer av boenden, miljöer och verksamheter.

Det är också viktigt med god tillgång till park-, lek- och idrottsmiljöer inte minst i stadens utvecklingsområden. Under året kommer bland annat en del av strandpromenaden längs Husarviken att färdigställas och nämnden deltar i planeringen av utemiljön kring ny parklek i Hjorthagsparken och upprustning av Motalaparken.

Möjligheter till att inrätta bostäder med särskild service för personer med

funktionsnedsättning finns i huvudsak i samband med nyproduktion. Bostäderna ska ha rätt utformning utifrån målgruppens behov, hålla hög kvalitet och utgå från ett tydligt brukarfokus. Under 2017 invigs en ny servicebostad med sex lägenheter i Norra Djurgårdsstaden.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År
 Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0	tas fram av nämnden	År
Kommentar Beställningar är gjorda för fler LSS-bostäder i senare etapper i Norra Djurgårdsstaden.			

Nämndmål:

Invånarnas behov av nämndens verksamheter beaktas tidigt i stadsplaneringen

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden får information om aktuella planprojekt i ett tidigt skede, upprätthåller en löpande dialog med andra ansvariga nämnder och bevakar att behovet av förskolor, boenden med särskild service och parker blir tillgodosett.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel plan- och programremisser som handläggs och bereds till stadsdelsnämnden	100		Tertial

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att utveckla parker och grönområden för att öka invånarnas och besökarnas tillgång till en mångfald av fritidsaktiviteter. Unga, oavsett kön, etnicitet, religion, sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck ska ges samma möjlighet till aktiviteter. Nämndens öppna fritidsverksamhet är en trygg plats som bjuder in till delaktighet och sociala möten.

Parklekarna inom stadsdelsområdet, Tessinparken, Humlegården och Gustav Adolfsparken, är öppna verksamheter vilket innebär att de vänder sig till samtliga boende i området med fokus på barn och unga. Parklekarna har öppet både på helger och på kvällar och ska erbjuda besökarna naturliga lekmiljöer som utgår från barns och ungas intressen och ger utrymme för kreativt skapande.

Nämnden har ett flertal olika projekt igång för att öka lekvärdet i Östermalms parker. Ett programarbete för upprustning av Dianaparkens lekplats tas fram under året, och på

Sportfältet ska anläggande av en ny lekplats påbörjas. Olaus Petriparkens lilla lekplats förnyas och utökas något och upprustningen i Ellen Keys park färdigställs. Nämnden ska under året också utreda möjligheten till att skapa en ny lekplats inom kvarteret Krubban. I Humlegården ska aktivitetsytorna kring Humlanhuset förnyas.

Ett utvecklingsområde för året är att skapa aktiviteter i parkerna som gör att de kan användas året om, ett annat är att skapa aktiviteter för både pojkar och flickor, kvinnor och män. I Humlegårdsparken finns en ungdomspark som är en öppen fritidsverksamhet och kompletterar de befintliga spontanidrottsarenorna. I Humlegårdsparken finns även Humlanhuset, som är ett ungdomshus med inriktning på fritidsverksamhet för ungdomar 13-19 år. Fler ungdomar besöker Humlanhuset och för att möta efterfrågan ska öppettiderna utökas.

Ungdomar med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att delta i fritidsverksamheter på samma villkor som alla andra. Personer med funktionsnedsättning informeras om fritids- och kulturaktiviteter inom staden, bland annat finns "Fritidsnätet" som är en webbtjänst där man kan hitta ett samlat utbud av fritidsaktiviteter för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning i Stockholms län. Ett intensifierat samarbete med de fritidsverksamheter som finns inom stadsdelsområdet planeras för att öka barn och ungdomar med funktionsnedsättnings möjligheter till fritid efter skolan.

Inom äldreomsorgen finns två öppna träffpunkter, Seniorträffen och Rioträffen samt två filialer i Hjorthagen och Ruddammen. De erbjuder social gemenskap, fysisk träning, friskvård och förespråkar goda matvanor. Det finns även ett utegym i Tessinparken som är inriktat mot äldre och ska främja aktivitet och rörelse utomhus. Seniorträffen kommer att bli center för information, dialog samt anhörigfrågor. Dagsutflykter erbjuds under året. Frivilliga insatser är ett viktigt komplement för att stimulera till samvaro och aktiviteter för äldre. Ett flertal frivilligorganisationer finns på Östermalm som bidrar med hälsofrämjande insatser. Nämnden ska se över möjligheten att erbjuda äldre cykelutflykter. Cykelturen kan genomföras med förare och passagerare och skulle kunna fungera som ett komplement till utomhusaktivitet, social samvaro och fysisk rörelse.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	78 %	78 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Nämndens verksamheter möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter utifrån de olika målgruppernas behov och förutsättningar

Förväntat resultat

Stadsdelsområdets invånare, besökare och brukare, i synnerhet barn och unga, upplever att det

finns ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar. Aktiviteterna anpassas utifrån målgruppernas behov och förutsättningar. Ett brett utbud av fritidsaktiviteter skapar en ökad gemenskap.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal anläggningar för vinteraktiviteter i parkerna	12 st		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Undersöka möjligheten att erbjuda cykeltutflykter för äldre	2017-01-01	2017-12-31
Vidareutveckla fritidsverksamheten för barn och ungdomar med funktionsnedsättning	2016-12-31	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinderfrågor.		

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att möjliggöra för invånarna i stadsdelsområdet att möta ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter.

Nämndens kultursekreterare har det övergripande ansvaret för kulturuppdraget inom alla verksamhetsområden samt föreningsbidragen. Personer i alla åldrar blir informerade om utbudet av fritids- och kulturaktiviteter inom staden och stadsdelsområdet.

Kulturstöd för unga är en satsning från kulturförvaltningen med ett särskilt stöd för unga under 25 år och som ska möjliggöra ungas egen kreativitet och idéer. Den unge ska få möjlighet att få tillgång till en coach som kan ge stöd och rådgivning för att söka kulturstöd.

Förskolan ska ge alla barn tillgång till kulturupplevelser för att möjliggöra barnens egna kulturskapande genom olika estetiska läroprocesser. Barns förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former ska uppmuntras, utvecklas och integreras i alla ämnesområden och kulturella variationer ska synliggöras med ett interkulturellt förhållningssätt. Kulturombuden har en viktig roll när det gäller att inspirera till kultur för, med och av barn. I såväl på förskolan som i parklekar ska kulturombuden vara de ungas språkrör.

Under året kommer parklekarna arbeta aktivt för att kulturen ska få större plats i verksamheterna genom permanenta aktiviteter, bland annat kommer teaterverksamheten vid Tessinparkens parklek att utvecklas. Parkleken i Stockholm fyller 80 år 2017 och i samband med det planerar förvaltningen att förstärka de redan etablerade aktiviteterna.

Personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en stimulerande fritid med olika aktiviteter både i grupp eller individuellt. Med stöd av kulturpengar kommer brukare inom socialtjänstens verksamheter erbjudas kulturaktiviteter i olika former.

Med stöd av kultursekreteraren ska bland annat utförarenheternas verksamheter utvecklas

med utbud av kulturaktiviteter samt ett informationsblad om kultur- och fritidsutbudet sammanställas som handläggare kan ha med sig i mötet med den äldre. Det finns aktivitetssansvariga och kulturombud på vård- och omsorgsboendena och träffpunkterna för att anordna kulturaktiviteter för de äldre. På äldreomsorgens träfflokaler kommer föreläsningar, underhållning och dagutflykter att erbjudas och en träffpunkt har inriktning mot kultur i samarbete med stadsbiblioteket där böcker, utställningar och konstvandringar finns att tillgå. Böckerna kommer att bytas ut två gånger per år och det finns även en möjlighet att använda tjänsten "boken kommer" för de äldre som bor i ordinärt boende och inte kan ta sig till biblioteket. I samarbete med stadsbiblioteket finns böcker från biblioteket att tillgå på vård- och omsorgsboendena.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	73 %	73 %	År

Nämndmål:

Tillgången till kulturaktiviteter är god.

Förväntat resultat

Invånarna har tillgång till ett rikt och varierat kulturutbud. Alla, oavsett ålder och förutsättningar, ska ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Erbjuda aktiviteter som visar användningsmöjligheter kopplat till digitala verktyg, exempelvis iPadcafé, för äldre	2017-01-01	2017-12-31
Införa "Kulturstöd för unga"	2017-01-01	2017-12-31
Ta fram evenemangskalendariet/informationsblad riktat till stadsdelens äldre	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att de äldre ska ha möjlighet till att leva ett självständigt liv med ett tryggt boende och en vardag med hög livskvalitet.

De äldre ska kunna känna trygghet inför ålderdomen. Äldreomsorgen ska vara hållbar, jämställd, tillgänglig och likvärdig. Rätten till självbestämmande är grundläggande. Äldre kan påverka både innehållet i omsorgen och välja utförare. Det ska ges möjlighet till regelbundna utevistelser, vällagad mat och möjlighet till social gemenskap. Hälso- och sjukvården på vård- och omsorgsboenden är säker och av god kvalitet. Trygga villkor för personalen är en

förutsättning för en bra äldreomsorg.

I brukarundersökningar till de äldre med beslut om vård- och omsorgsboende och hemtjänst konstateras hög nöjdhet kring bemötande, trygghet, allmän nöjdhet och förtroende för personalen. Lägre nöjdhet rör upplevd ensamhet, information om förändringar, var man lämnar synpunkter och tillgänglighet till läkare och sjuksköterska. Det största utvecklingsområdet utifrån KF:s mål, är måltidssituationen för vård- och omsorgsboendena och upplevelsen av trygghet i hemtjänsten. Arbete fortgår med att öka nöjdheten inom dessa områden.

Hemtjänst

En väl fungerande hemtjänst är grunden för att äldre ska kunna bo kvar i sin bostad. Målsättningen är hög personalkontinuitet och att de äldre ska ha ett stort inflytande över hur insatserna ska genomföras. Nämnden och de privata hemtjänstutförarna ska samverka för en fortsatt utveckling. Brukarundersökningar i hemtjänsten visar att 84 % är nöjda, hemtjänsten i egen regi har generellt ett bättre resultat. Samverkan med primärvården kring läkemedel och delegeringar samt dokumentation är ett prioriterat område.

Biståndsbedömning

Stadens kartläggnings- och bedömningsinstrument används vid utredning. Detta ger förutsättningar för en rättvis och individuell biståndsbedömning med utrymme för självbestämmande. Insatser och genomförandeplaner följs upp årligen, alla ska ha en aktuell genomförandeplan där individuella och sociala aktiviteter ingår. Även folkhälsoperspektivet ska integreras i biståndsbedömningen. Arbetet med könsuppdelad statistik ska påbörjas för att analysera resursfördelningen utifrån kön.

Tryggare boende

Det erbjuds ett stort utbud av sociala aktiviteter och utegrupper på samtliga vård- och omsorgsboenden. Fortsatt arbete sker för att öka nöjdheten. Samverkan genom förtroenderåd på vård- och omsorgsboendena sker minst tre gånger per år. Alla äldre över 85 år ska ha rätt till ett tryggt boende, exempelvis genom byte till tillgänglig lägenhet. Ensamhet och ålder väger tyngre i de nya riktlinjerna och rutiner finns för att säkerställa att de över 85 år som får avslag på ansökan om särskilt boende erbjuds annat stöd.

Samverkan kommun och landsting

Samverkan mellan olika professioner samt samarbete med landstinget ska stärkas. För att skapa en sammanhållen vård och omsorg fortgår arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna. Fokus är att utveckla en sammanhållen individuell plan (SIP) för att öka den enskildes delaktighet samt tydliggöra vem som gör vad inom kommun och landsting. Styrgruppen fortsätter följa upp programmet med möten varje termin.

Mat och måltider

Staden tillsammans med Kommunförbundet Stockholms län och Stockholms läns landsting har arbetat fram en överenskommelse om vård och omsorg för äldre. Syftet är att tydliggöra ansvarsområde och gränsdragning mellan kommun och landsting. För en sammanhållen och säker vårdkedja kommer de nya riktlinjerna att implementeras. Särskild tonvikt kommer att läggas på förebyggande av och behandling vid undernäring hos äldre. En av delarna belyser

samverkan för individuell nutritionsbehandling i särskilt boende för äldre.

Äldreomsorgen har en dietist som arbetar med kost och nutrition på vård- och omsorgsboendena. Fokus under 2017 kommer att vara nutritionsbehandling för den enskilde samt ett kompetenslyft i personalgrupperna. Att måltidssituationen på boenden förbättras och att personalen kontinuerligt uppdateras kring ämnet kost och nutrition är högt prioriterat. Under 2017 kommer undersköterskor och sjuksköterskor att få utbildning om kostbehov för äldre med typ 1 och typ 2 diabetes.

Hälso- och sjukvård

Stadens hälso- och sjukvårdsdokumentation ersattes 2015 med ett system uppbyggt utifrån nationellt fackspråk och standardiserade begrepp kring en vårdtagares hälsa. Användarstöd för dokumentation och för de olika stödsystemen inom e-Hälsoområdet fortlöper. Registrering i de nationella kvalitetsregistren Senior Alert och Palliativa registret är ett fortsatt utvecklingsområde för samtliga vård- och omsorgsboenden.

Palliativ vård

Palliativ vård är lindrande vård och behandling inriktad på obotbara sjukdomar samt vård i livets slutskede. För att ge en god palliativ vård krävs kunskap, engagemang och stöd till de som vårdar. Implementering av palliativa ombud i verksamheterna för att bidra till ett utvecklat arbete i verksamheterna kommer att påbörjas under 2017. Nätverksträffar med Palliativa ombud kommer att genomföras under året för erfarenhetsutbyte och fortsatt utveckling och stöd till ombuden.

Patientsäkerhetsberättelse

En samlad patientsäkerhetsberättelse för nämndens verksamheter kommer att upprättas för 2017. Den ska utgå från verksamhetsuppföljningarna och inhämtad data från verksamheterna. Informationen som efterfrågas från verksamheterna är inom områdena blåsdysfunktion och skyddsåtgärder. Patientsäkerhetsberättelsen kommer bland annat att beskriva MAS/MAR (medicinskt ansvarig sjuksköterska/medicinskt ansvarig för rehabilitering) strategier och arbete.

Demenssjukdom och psykisk ohälsa

Inom vård- och omsorgsboendena i stadsdelen finns utbildade administratörer för Kvalitetsregistret BPSD, Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens. Samtliga vård- och omsorgsboenden inom stadsdelen registrerar i kvalitetsregistret. Målsättningen är att minska förekomst och allvarlighetsgrad av symtomen och öka livskvaliteten för demenssjuka.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	71 %	71 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	84 %	84 %	År
 Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende	55 %	55 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	83 %	83 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	84 %	84 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Nämndmål:

Äldre är trygga och äldreomsorgen präglas av god kvalitet och delaktighet.

Förväntat resultat

De äldre ska kunna känna trygghet inför ålderdomen. Andelen nöjda omsorgstagare ökar. Hälso- och sjukvården inom de särskilda boendeformerna och dagverksamheterna är säker och av god kvalitet. Äldreomsorgen är hållbar, jämställd, tillgänglig och likvärdig. Äldre kan påverka både innehåll i omsorgen och utförare. Trygga villkor för personalen ger förutsättningar för en bra äldreomsorg.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementering av palliativa ombud på vård- och omsorgsboenden (egen regi och entreprenad)	2017-01-01	2017-12-31
Individeriktat arbete med nutritionsbehandling på vård- och omsorgsboende i egen regi	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsnämnden deltar i en upphandling av Kampementets vård- och omsorgsboende och lägger ett egenregianbud	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsnämnden följer stadens arbete med utveckling av nya boendeformer såsom trygghetsboende med aktivitetscentra	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla arbetet med en sammanhållen individuell plan (SIP) för den enskilde	2017-01-01	2017-12-31
Verksamheterna upprättar handlingsplaner för de områden i brukarundersökningen som fått mindre bra resultat	2017-01-01	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål bland annat genom att nämndens verksamheter använder energi på ett hållbart sätt och transporterna inom nämndens verksamheter är miljömässigt hållbara. Stadsdelsområdets parker och grönområden bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster genom att vara anpassade till nya klimutförutsättningar. Nämnden minskar uppkomsten av avfall och ökar återvinningen. Nämnden arbetar för att minska förekomsten av gifter i verksamheterna, påverkar utformning och material i verksamheter. Nämnden begär även medel för klimatinvesteringar. Inom förvaltningen finns en särskild funktion med uppdrag att samordna förvaltningens arbete och höja kunskapsnivån om klimatsmarta arbetssätt bland chefer och medarbetare.

Program för hållbar stadsutveckling - Norra Djurgårdsstaden visar vägen mot en hållbar framtid, ligger till grund för nämndens arbete. Under året ska befintligt koncept för boendeinformation utvecklas. Informationsmaterial för nyinflyttade ska tas fram och öppna

hus genomföras, där de boende får information kring områdets utveckling, miljöprofil, klimatsmart boende m.m. Dessutom ska ett fastighetsägarforum i Norra Djurgårdsstaden initieras och conceptualiseras. Syftet är att samla fastighetsägare, både kommunala, privata och bostadsrättsföreningar för att tillsammans verka för att uppnå stadens och Norra Djurgårdsstadens hållbarhetsmål över tid. Områden att arbeta med kan vara hållbar förvaltning, beteendefrågor för boende/verksamheter, kompetensutveckling/samordning kring uthyrning av kommersiella lokaler, gröna hyresavtal och andra sätt att påverka verksamheter i kommersiella lokaler, cirkulär ekonomi m.m.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att alla verksamheter ska vara medvetna om det nödvändiga i miljöanpassning. Miljöbesparande insatser ska göras, bl. a källsortering, åtgärder för att minska pappers- och elförbrukning samt vid löpande inköp av varor. Vid upphandlingar ska miljöaspekter alltid finnas med i förfrågningsunderlaget.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Köpt energi (GWh)	2,664 GWh	1835 GWh	År

Nämndens årsmål för indikatorn utgår att mängden köpt energi inte ska öka, trots att antalet enheter/verksamhetslokaler förväntas öka kommande år. Ambitionen är att de energibesparingsåtgärder som planeras ska medverka till att mängden köpt energi kan bibehållas på 2016 års nivå.

Nämndmål:

Verksamheterna använder energi på ett hållbart sätt

Förväntat resultat

Minskad negativ miljöpåverkan och energiförbrukning. Nämnden bidrar till en hållbar energianvändning genom att anpassa arbetssätt, förändra beteenden och genomföra energibesparingsåtgärder i verksamheterna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Köpt energi per invånare (kWh)	36 000 kWh		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Byten av äldre kylar och frysar i förskolelokalerna ska genomföras.	2017-01-01	2017-12-31
En informationskampanj riktad till verksamheterna om energibesparande åtgärder ska genomföras under året.	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ljusarmaturer ska inventeras och bytas ut till mer effektiva ljusarmaturer, enligt underhållsplan.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom miljömässigt hållbara transporter. Resor som görs inom eller i anslutning till verksamheterna ska göras på ett så miljövänligt sätt som möjligt.

Stockholm ska intensifiera omställningen till att bli en hållbar stad med höga ambitioner inom klimat och miljö. Stockholms klimatutsläpp ska minska och andelen förnybar energi öka. Den största negativa miljöpåverkan sker genom de utsläpp av växthusgaser som verksamheten ger upphov till. Nämnden minskar utsläppen av växthusgaser bland annat genom att använda sig av miljömässigt hållbara transporter vid längre resor i tjänsten samt att i närområdet genom att gå, cykla eller åka kollektiva färdmedel. Under året kommer en miljörevision av entreprenörernas maskinparker att genomföras. Nämnden omvärldsbevakar och arbetar för att inspirera entreprenörerna till använda fossilbränslefria maskiner.

Nämndmål:

Transporter inom nämndens verksamheter är miljömässigt hållbar

Förväntat resultat

Medarbetarna använder sig av kollektivtrafik, gång och cykel som transportmedel i tjänsten. Verksamheterna använder i möjligaste mån miljömässigt hållbara färdmedel.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Aktualisera policy för resor i tjänsten samt information riktad till förvaltningens medarbetare	2017-01-01	2017-12-31
Genomföra miljörevision av driftentreprenörens maskinpark	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster.

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. Ekosystemtjänster upprätthåller funktioner i naturen och ger tjänster som är direkt eller

indirekt viktiga för människan och samhället. Detta är tjänster och produkter som människan får utan kostnad av naturen. Nämnden vill synliggöra och förstärka dessa kvaliteter i parker och grönområden och förstärka den biologiska mångfalden. Under året genomförs bland annat planteringar i norra Tessinparken i syfte att stärka ekosystemtjänsterna, och skötselplaner tas fram i samma syfte. Östermalmsborna ska informeras om och erbjudas möjligheter till stadsodling på utvalda platser i stadsdelsområdet.

Nämnden deltar i exploateringskontorets, stadsbyggnadskontorets samt trafikkontorets planering av stadsutvecklingen av Norra Djurgårdsstaden och verkar för att de ekologiska sambanden ska stärkas där.

Under året avser nämnden att skaffa sig fördjupad kunskap i dagvattenhantering för att kunna anpassa parkerna till nya klimatsförutsättningar.

Nämndmål:

Parker och grönområden är anpassade till nya klimatsförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

Förväntat resultat

Strategier för dagvattenhantering, skötsel som prioriterar biologisk mångfald och stadsodling gör att parker och grönområden är anpassade till nya klimatsförändringar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska skaffa sig fördjupad kunskap i dagvattenhantering för att kunna anpassa parkerna till nya klimatanpassningar	2017-01-01	2017-12-31
I Tessinparken ska planteringar genomföras i syfte att öka biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänsterna i parken	2017-01-01	2017-12-31
Sköta strandlinjerna inom stadsdelsområdet så att både rekreation och biologisk mångfald främjas	2017-01-01	2017-12-31
Skötselplaner i syfte att öka den biologiska mångfalden och stärka ekosystemtjänsterna inom stadsdelsområdet ska tas fram	2017-01-01	2017-12-31
Utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att effektivisera skräphanteringen, minska avfallet och om möjligt återanvända avfallet i verksamheten till skapande eller i andra pedagogiska syften.

Nämnden fortsätter sin satsning på miljösmarta skräpkorgar och skräpkorger med källsortering i stadsdelsområdets mest välbesökta parker, och nämnden ansöker om medel för

klimateinvesteringar för att kunna genomföra denna satsning. Solcellsdriva skräpkorgar som komprimerar skräpet minskar transporterna med upp till 80 % och gör att en mindre andel skräp hamnar på marken. Nämnden kommer under året att verka för ett stärkt samarbete med trafikkontoret i syfte att förbättra och effektivisera skräphanteringen så att den offentliga miljön upplevs ren och snygg oavsett stadsdelssgränser.

Förskolorna arbetar för att minska matsvinnet i alla led: genom kloka och genomtänkta inköp, rätt förvaring av råvarorna, god kommunikation mellan avdelning och kök så att en lagom mängd tillagas och serveras, samt god kunskap i hur rester kan användas för nya rätter. Kockarna väger även under kortare perioder matsvinnet som uppstår för att kunna synliggöra storleken på matsvinnet, analysera när och varför matsvinn uppstår, för att därigenom minska det.

Nämndmål:

Nämnden minskar uppkomsten av avfall och ökar återvinningen

Förväntat resultat

Verksamheterna återbrukar och hushåller med material och arbetar för minskad uppkomst av avfall. Avfall återvinns i största möjliga utsträckning, och matsvinnet minskar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Införande av fler miljösmarta skräpkorgar i parkerna	2017-01-01	2017-12-31
Införande av miljösmarta källsorteringskärl på fler platser i parkerna	2017-01-01	2017-12-31
Inventera verksamheternas möjlighet till att förvara och få hämtning av matavfall	2017-01-01	2017-12-31
Nämnden deltar i planeringen av ett återbrukscentrum i Norra Djurgårdsstaden	2017-01-01	2017-12-31
Undersöka möjlighet till samverkan med Kungliga Djurgårdsförvaltningen för gemensam kompostanläggning för parkavfall inom Norra Djurgårdsstaden	2017-01-01	2017-12-31
Vid planering av nya verksamheter ska nämnden verka för att matavfallet tas omhand	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål bland annat genom att minska miljögifter i verksamheter där barn och unga vistas. Andelen ekologisk mat ska öka och maten ska om möjligt vara närproducerad. Personal och brukare i nämndens verksamheter ska göras uppmärksamma på hur en giftfri livsmiljö kan värnas. Miljöombuden sprider kunskap och ökar verksamheternas möjlighet att leva upp till stadens miljömål.

Kemikaliesmart förskola

Vi lever idag i ett kemikaliesamhälle där de allra känsligaste - barnen - utsätts för en mängd olika kemikalier genom produkter, livsmedel och varor som de kommer i kontakt med och

konsumerar. Förskolan har ett viktigt uppdrag i att minska barns exponering för skadliga kemikalier. En kemikaliesmart vardag på förskolan förutsätter personal med ett medvetet förhållningssätt och kunskap om vilka risker som finns i närmiljön. Rutiner för att minska kemikaliers påverkan inomhus är en viktig del av förskolans vardag, liksom att stärka hälsofrämjande vanor som utevistelse och fysisk aktivitet.

Utvecklingsarbetet för en hållbar och kemikaliesmart förskola fortgår under året. Förskolorna fortsätter arbeta med att säkerställa att nivå 1 är uppfylld samt att implementera nivå 2 som finns beskrivna i Kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Den lokala handlingsplanen för kemikaliesmart förskola för Östermalms kommunala förskolor revideras utifrån detta. Arbetet med att byta ut gamla vilmadrasser fortsätter under året. Nya inköp till verksamheterna görs alltid utifrån ett kemikaliesmart perspektiv och med försiktighetsprincipen i fokus, men där pedagogiska överväganden också beaktas.

Parklekarna arbetar för att minska de farliga kemikalierna i verksamheten. Under året fortsätter arbetet med att ersätta gamla plastleksaker med träleksaker samt en översyn av mattor och möbler kommer att genomföras.

Kemikaliesmart och klimatsmart kök

Förskolorna byter all olämplig plast i köken och satsar i första hand på porslin, lättviktsporslin eller andra kemikaliesmarta material. Verksamheterna arbetar för att utöka andelen ekologisk och vegetarisk mat. Vissa livsmedel är särskilt viktiga att köpa ekologiskt och dessa specificeras i handlingsplan för kemikaliesmart förskola under nivå 2. Arbetet med att göra förskolans måltid klimat – och kemikaliesmart fortsätter genom utbildning och nätverk. För att möjliggöra ökad andel ekologisk och även grön kost utvecklar förskoleverksamheterna sin måltidspedagogik, med utbildning och workshops för alla kockar i ämnet.

Förskola för hållbar utveckling

Förskolorna arbetar för att miljöcertifiera sina verksamheter enligt modell Grön flagg/Skola för hållbar utveckling. Grön Flagg är ett verktyg som synliggör verksamheternas uppdrag kring miljö och hållbarhet, kopplade till mål i läroplanen. Lärande för hållbar utveckling förutsätter att barnens egna utforskande frågor och kreativa idéer blir vägvisande i det pedagogiska innehållet, något som är centralt i arbetet med Grön Flagg/Skola för hållbar utveckling.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %	95 %	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	75 %	År
 Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	48 %	40 %	År

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är giftfria

Förväntat resultat

Verksamheterna minskar användningen och exponeringen av skadliga kemikalier. Andelen ekologisk och vegetarisk mat i verksamheterna ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En inventering av golvmattorna i förskolelokalerna ska göras.	2017-01-01	2017-12-31
På plastgolv (äldre än 2006) ska golvmattan bytas till ett mer miljövänligt material vid planerade underhållsåtgärder	2017-01-01	2017-12-31
Utreda möjligheten till samarbete mellan en förskola och Söderbrunns koloniträdgård.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att se över lokalbeståndet och verka för en sund inomhusmiljö i verksamheterna. Arbetsmiljöronder och skyddsronder, där såväl fysisk som psykosocial arbetsmiljö kartläggs, görs regelbundet minst en gång per år eller tätare vid behov.

Nämndmål:

Nämnden påverkar utformning och material i verksamhetslokaler och i bostäder

Förväntat resultat

Nämndens lokaler uppfyller stadens krav på god inomhusmiljö. Planeringen av nya bostäder och vid förbättring av allmänna lokaler anpassas material och utformning så att hälsorelaterade risker minimeras. Luftkvaliten inomhus förbättras och ljudnivån är god.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
De senaste ventilationskontrollprotokollen (OVK) ska inhämtas från fastighetsägare där förskolor har lokal, och att fastighetsägarna vidtagit åtgärder där så erfordras.	2017-01-01	2017-12-31
Kartläggning av personalens upplevelse av ljudnivån	2017-01-01	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål genom att ha en budget i balans och bra resultat för nämnden som ger goda effekter för stadsdelens invånare. Nämnden arbetar för

att fler personer klarar sin egen försörjning och har ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att samverka med högskolor och universitet och tar fortlöpande emot elever och studenter för praktik. Samverkan med högskolor och universitet, framförallt inom områdena förskola, socialtjänst och äldreomsorg bidrar till att stärka kopplingen mellan verksamhet, utbildning och praktik. Nämnden fortsätter att ta emot studenter för praktik samt trainees. Verksamhetsmålet riktar sig främst till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden formulerar därför inga egna nämndmål.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att fortlöpande samarbeta med lokala företagareföreningar samt med upphandlade entreprenörer, andra verksamheter inom staden och offentliga organ för att utveckla och erbjuda feriejobb till ungdomar i stadsdelsområdet.

Under året ska nämnden även utreda om det finns förutsättningar för att inrätta ett företagarråd i stadsdelen.

Nämndmål:

Nämnden har ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer

Förväntat resultat

Invånarnas behov tillgodoses genom olika driftsformer och fler företagsetableringar i området. I stadsdelsområdet finns goda förutsättningar för företag att etablera sig. Lyhördhet råder för företagens önskemål och samverkan sker med företagareföreningar i stadsdelsområdet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utreda förutsättningar för att inrätta ett företagsråd	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Nämnden har en gemensam försörjningsstödsenhet tillsammans med Norrmalms och Kungsholmens stadsdelsnämnder. Barns behov ska särskilt beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd. Personer som ansöker om ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet

remitteras till Jobbtorg Stockholm. För personer som är långt ifrån arbetsmarknaden sker ett nära samarbete med bland annat försäkringskassan, arbetsförmedlingen och hälso- och sjukvården för att hitta annan försörjning. Även nämndens arbetsmarknads- och rehabiliteringsteam (AR-teamet), arbetar aktivt med att stödja personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, genom att erbjuda bland annat arbetsträning, praktik samt skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA).

Nämnden erbjuder kommunala visstidsanställningar, Stockholmsjobb, och inrättar sommarjobbplatser till ungdomar. Ungdomar med funktionsnedsättning har förtur och ska garanteras ett sommarjobb.

De för innerstaden gemensamma budget- och skuldrådgivarna erbjuder rådgivning i syfte att förhindra överskuldsättning. Tillgängligheten är hög och öppen rådgivning erbjuds varje vecka vilket medför att den som är i behov av stöd snabbt får kontakt utan väntetid. Barnfamiljer erbjuds rådgivning inom en vecka.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,3 %	1,7 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,3 %	1,1 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	5 st	850 st	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	5 st	500 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	200 st	8 500 st	År
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	15 st	900 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	200 st	8 500 st	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män klarar sin egen försörjning

Förväntat resultat

Kvinnor och män lever ett självständigt liv och klarar sin egen försörjning. Andelen personer som har ekonomiskt bistånd minskar i förhållande till befolkningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel personer med socialmedicinska rehabiliteringsskäl som går till egen eller annan försörjning efter insatser i förvaltningens	25 %		Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
verksamhet.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Inventering ska göras om vilka praktikplatser och feriejobb som är möjliga för personer med funktionsnedsättning	2017-01-01	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinderfrågor.		

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att erbjuda fortbildning till personal som saknar adekvat utbildning. Det gäller både utbildning på grundläggande nivå och utbildning som är riktad mot bristyrken. Nämnden fortsätter under året att göra en satsning på arbetslagsledarutbildning för förskollärare samt pedagogisk grund- och vidareutbildning till barnskötare och förskollärare. Genom den statliga satsningen på ökad bemanning i äldreomsorgen för åren 2015-2018 kommer antalet anställda att öka i verksamheterna. Alla tillsvidareanställda behöver adekvat utbildning och ges förutsättningar att arbeta professionellt. Kompetensutveckling planeras exempelvis inom dokumentation, demens, psykisk ohälsa och basal hygien.

Se vidare avsnitt 4.2 under rubrik kompetensförsörjning.

Verksamhetsmålet riktar sig främst till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden formulerar därför inga egna nämndmål under detta mål.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att resurser förvaltas och används med fokus på resultat och effekterna för stadsdelens invånare.

Nämndens verksamheter bedrivs inom de givna ekonomiska ramarna och chefer och medarbetare har kännedom och förståelse för de ekonomiska förutsättningarna. Varje medarbetare har ett ansvar att bidra till effektivitet och budgethållning genom delaktighet i planering, genomförande och uppföljning med ett brukarperspektiv. Vid befarat överskridande behövs särskilda budgethållande åtgärder för att klara stadsdelsnämndens totala budget. Nämnden resurser ska användas så att de ger så bra verksamhet som möjligt för våra målgrupper vilket innebär att verksamheter, organisation, bemanning eller lokaler anpassas till förändring i behoven inom given budgetram.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Alla chefer och medarbetare tar ansvar och vidtar åtgärder för att ha budget i balans med fokus på effekter för invånarna.

Förväntat resultat

Budget i balans för enheterna, positivt resultat för nämnden och god effekt för stadsdelens invånare. Personal uppmuntras till att finna långsiktiga och kostnadseffektiva lösningar till nytta för invånare och brukare.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål genom att mänskliga rättigheter respekteras. Verksamheterna är jämställda, resursfördelning och service ska utformas utifrån behov och på ett likvärdigt sätt för kvinnor och män, pojkar och flickor. Barnperspektivet ska uppmärksammas och barnets rättigheter ska respekteras. Tillgängligheten ska vara hög. Kvinnor och män med funktionsnedsättning deltar på lika villkor i samhället. Nämnden är en god arbetsgivare och verksamheterna ska vara fria från diskriminering.

På Östermalm ska ingen behöva vara rädd för att bli utsatt för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld eller förtryck. Stadens program och de lokala rutinerna mot våld i nära relationer är vägledande i arbetet.

Verksamheterna ska präglas av öppenhet, delaktighet och ett gott bemötande vilket i sin tur skapar förutsättningar för medskapande, förankring och förtroende för nämnden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att alla som kommer i kontakt med nämndens verksamheter ska känna sig trygga i att bemötande, kvalitet, service och resursfördelning utformas på ett likvärdigt sätt för alla, oavsett bakgrund eller könstillhörighet.

Som en del av demokratiuppdaget arbetar förskolan aktivt med jämställdhet inom alla delar av verksamheten så att alla barn får tillgång till alla de möjligheter och utmaningar som förskolan erbjuder. En utgångspunkt för detta arbete är att fortsätta utveckla analysen av förskoleundersökningens resultat gällande pojkar och flickor samt när det gäller resursfördelning för barn i behov av stöd. En uppskattning av antalet besökare (pojkar

respektive flickor) i parklekarna kan utgöra ett underlag för hur verksamheten kan vidareutveckla miljöerna, både ute och inne.

Det är viktigt att utforma parkerna så att de ger förutsättningar för ett jämställt nyttjande. Forskning visar på att ytor som skapar möjlighet för ett flexibelt och mångfunktionellt nyttjande ger bättre förutsättningar för jämställdhet och könsneutrala lekar än ytor som är programmerade för ett visst användande. Det finns även belägg för att parkytornas storlek har betydelse för ett jämställt nyttjande. Forskning visar att flickor blir mer stillastående än pojkar när friytetillgången är liten.

Under 2017 fortsätter nämnden arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheterna. Inom biståndsbedömningen genomförs oidentifierade ärendedragningar, ett arbetssätt som används för att säkerställa likvärdigheten. Könsuppdelade indikatorer finns inom flera verksamhetsområden och analys av statistiken ska användas som ett första steg för att kartlägga eventuella systematiska könsskillnader.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är jämställda och resurserna fördelas lika efter behov.

Förväntat resultat

Ett genus- och antirasistiskt perspektiv är integrerat i verksamheterna. Arbete med jämställdhetsanalys vidareutvecklas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel parkprojekt som bidrar till målet om en mångfald av fritidsaktiviteter som möjliggör ett jämställt nyttjande	100		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En uppskattning av antalet besökare (pojkar respektive flickor) i parklekarna ska göras, som underlag för hur verksamheten kan vidareutveckla inne- och utemiljöerna.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsperspektiv ingår som självklara delar i planerings- och

utvecklingsarbetet. Detta främjas genom alla anställdas delaktighet och samverkan. Information, kommunikation och motivation är viktiga beståndsdelar. Under året ska stadens nya personalpolicy implementeras i verksamheterna.

Arbetsmiljö

Grunden för en god arbetsmiljö är en fungerande samverkan mellan samtliga aktörer; chefer, medarbetare, skyddsombud och fackliga organisationer. Samverkansavtalet ska ses över i en partsgemensam process där fokus bland annat kommer att vara APT och formerna för dessa möten.

Nämnden ska minska andelen ofrivilligt deltidsanställda och andelen arbetad tid som utförs av timavlönade. För att minska andelen ofrivilligt deltidsanställda ska en förfrågan om intresse att arbeta heltid göras och utifrån verksamhetens behov och förutsättningar kommer de som vill erbjudas heltid eller utökad sysselsättningsgrad. Användningen av allmänna visstidsanställningar ska minimeras. Arbetsvillkoren för anställda ska förbättras genom rätt till heltid, rimliga arbetsscheman, trygga anställningsvillkor och en bra löneutveckling.

Verktyg och rutiner för arbetsmiljöarbete (exempelvis årshjul) utvecklas och görs kända i organisationen. Arbetet utifrån stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare fortsätter. Som ett led i att förbättra arbetsmiljön för hemtjänstpersonal ska arbetskläder och handledning tillhandahålls utifrån ett arbetsmiljöperspektiv av handledare med utbildning som sjukgymnast.

Nämnden får ny företagshälsovård och anordnare av arbetsmiljöutbildningar och i samband med detta ska utbildningen ses över och förnyas.

Sjukfrånvaron

Nämndens sjukfrånvaro har minskat under 2016 och förväntas fortsätta minska under 2017. Sjukfrånvaron analyseras fortlöpande och åtgärder, både generella och riktade, förslås för att stödja enheter med hög sjukfrånvaro. De riktade insatserna har tagits fram i samtal med berörda chefer vilket gett ett bra resultat och i hög grad bidragit till att sänka sjukfrånvaron. För att säkerställa att arbetet med att minska sjukfrånvaron sker på ett effektivt sätt och att arbetet utgår utifrån stadens rehabiliteringsprocess följs rehabiliteringsarbetet upp på enhetsnivå, i samtal med berörda enhetschefer.

Friskvård

Friskvård på arbetstid om max en timme i veckan ska vara möjligt om verksamheten så tillåter. Nämnden erbjuder friskvårdssubvention, rökslutarstöd och subvention till olika lopp, som exempelvis "Bellmanstafetten". Reglerna för friskvård på arbetstid och friskvårdssubvention kommer att ses över under året. Nämndens hälsocoacher är en viktig del i det främjande hälsoarbetet och som hälsoinspiratörer har de en viktig roll i att bidra till en god arbetsmiljö inom respektive enheter. Därutöver finns konstföreningen Karlavagnen, som anordnar en rad olika aktiviteter och är en viktig del av nämndens personalvård. Karlavagnen är tillgänglig för alla nämndens medarbetare.

Kompetensförsörjning

Under årets början ska nämndens chefer utbildas i kompetensbaserad rekrytering, ett arbetssätt för att säkerställa en rekryteringsprocess där kompetensen är avgörande, att alla

sökande behandlas lika och att ingen diskriminering förekommer.

Kartläggningen av medarbetares kompetens ska fortsätta och sammankopplas med en mer långsiktig planering för framtida kompetensbehov. Kompetensutvecklingsinsatser ska genomföras fortlöpande utifrån verksamheternas behov. Nämnden kommer att delta med två traineer i stadens traineeprogram för akademiker. Traineeerna kommer att anställas som förskollärare respektive socialsekreterare.

Rekryteringsbehovet av förskollärare kommer att vara en fortsatt utmaning. Förskollärares yrkeskompetens spelar en väsentlig roll för hur väl förskolan lyckas nå de uppsatta målen. Nämnden ska fortsätta göra en satsning på arbetslagsledarutbildning för förskollärare i syfte att stärka förskollärarnas yrkesroll genom att utveckla det pedagogiska ledarskapet med fokus på arbetslagets lärande. Förskolornas medarbetare deltar även fortsättningsvis i pedagogisk grund- och vidareutbildning till barnskötare och förskollärare.

Skollagen ställer krav på förskolechefens formella kompetens för att kompetent kunna agera som chef och ledare i pedagogiska verksamheter. Nämnden skapar genom deltagande i rektorsprogrammet och i högskoleutbildningen "Förskolechefens pedagogiska ledarskap" förutsättningar för ett professionellt ledarskap. Begreppen närvarande ledarskap respektive pedagogiskt ledarskap behöver ytterligare problematiseras och diskuteras.

Nämnden arbetar för att skapa lika förutsättningar för verksamhetsförlagd del av lärarutbildningen, VFU, för alla studenter och förskolor. För att uppnå god kvalitet i VFU arbetet är det angeläget att andelen utbildade VFU-handledare ökar. Under året planeras en lokal VFU-handledarutbildning tillsammans med två övriga innerstadsstadsdelar i samarbete med Stockholms universitet.

Svårigheter att rekrytera och behålla socialsekreterare är en fortsatt utmaning inom främst försörjningsstödsenheten och familjeenheten. För att på ett bättre sätt möjliggöra en god introduktion för nyanställda finns särskilda mentorer. Som en del i stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare och för att få ett underlag som visar hur situationen utvecklas, genomförs tertialvis medarbetarenkäter gällande arbetsmiljön. Resultaten är förhållandevis gott, 95 procent har uppgett att de har en ganska bra eller mycket bra arbetssituation. Inom socialtjänstavdelningen deltar chefer i stadens särskilda utvecklingsprogram för att öka sin kompetens som bidrar till en god arbetsmiljö och verksamhetsutveckling med brukaren i fokus.

Genom den statliga satsningen på ökad bemanning i äldreomsorgen för åren 2015-2018 kommer antalet anställda att öka i verksamheterna. Alla tillsvidareanställda behöver adekvat utbildning och ges förutsättningar att arbeta professionellt. Flerspråkighet, genuskompetens samt annan kompetens ska tas till vara. Behovet av geriatrisk kompetens ska ses över. Stadens kompetensutvecklingsfond ska förstärka utbildningsinsatserna. Inom äldreomsorgen har flertalet grundläggande yrkesutbildning. Kompetensutveckling planeras exempelvis inom dokumentation, demens, psykisk ohälsa och basal hygien. Äldreomsorgen deltar i stadens projekt DigIT med syftet att öka kunskaperna inom den digitala teknik som används som arbetsredskap eller hjälpmedel för brukarna.

Digitalisering och verksamhetsutveckling

Digitaliseringen möjliggör förändrade arbetssätt och beteenden inom förvaltningen och

stadsdelen som helhet. Nämndens chefer och medarbetare behöver följa utvecklingen, ta till sig nya möjligheter och kontinuerligt pröva möjligheten att skapa bättre service och effektivare verksamhet baserat på den nya tekniken. En viss nivå av digital mognad är en förutsättning för detta. Nämnden kommer därför att göra en kartläggning av chefer och medarbetares IT-mognad under 2017.

Under 2017 påbörjas överföringen av stadens gemensamma IT-service till nya leveranser, såväl datorer, surfplattor, smarta telefoner, skärmar, skrivare samt serverdrift och support ingår i projektet som leds av kommunstyrelsen. Stadsdelsnämnder och bolag ska avsätta de resurser som krävs för att effektivt ta emot den nya leveransen. Nämnden kommer därför att behöva formera en mottagarorganisation under 2017.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	80	83	År
Kommentar 2015 uppgick medarbetarindex till 78. Målsättningen inför mätningen 2017 är att indexet ska öka till 80.			
 Index Bra arbetsgivare	85	fastställs 2017	År
 Index Psykosocial arbetsmiljö	77	fastställs 2017	År
 Sjukfrånvaro	6,8 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,4 %	tas fram av nämnden	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31
 Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31
 Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Nämnden är en bra arbetsgivare

Förväntat resultat

Medarbetarenkäten visar att personalen är motiverad och delaktig. Förvaltningens chefer utbildas i kompetensbaserad rekrytering och förvaltningen rekryterar och upprätthåller adekvat kompetens. Heltidsanställningar är norm och sjukfrånvaron fortsätter att minska.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
-----------	------------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enheterna ska gå igenom och diskutera resultatet av medarbetarenkäten samt ta fram handlingsplaner för identifierade förbättringsområden.	2017-01-01	2017-12-31
Gå ut med en förfrågan till deltidsanställda om önskemål att gå upp till 100 %	2017-01-01	2017-12-31
Kartläggning av chefer och medarbetares IT-mognad	2017-01-01	2017-12-31
Mottagarorganisation för det stadsgemensamma projektet gemensam IT-service etableras och förberedelser genomförs inför övergång till nya leverantörer.	2017-01-01	2017-12-31
Utbildningar för förvaltningens chefer inom kompetensbaserad rekrytering ska genomföras.	2017-01-01	2017-12-31
Utreda möjligheten att bygga upp en vikarie- och resurspool för förskola tillsammans med Norrmalms stadsdelsnämnd	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta främjande för mänskliga rättigheter och förebyggande mot diskriminering.

Enligt skollagen ska förskolorna utarbeta en plan som stöd för arbetet med likabehandling. Planen ska motverka diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter. Den utgör en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet. Planen ska upprättas årligen och bygger på analyser och kartläggningar av tidigare års arbete som gjorts på varje förskola. Den ska vara känd av all personal och alla vårdnadshavare.

De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår ifrån allas lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Medarbetarna bemöter alla invånare med respekt och lyhördhet. Den enskildes egna resurser ska uppmärksammas och tas tillvara.

Inom nämnden finns ett seniorboende med HBTQ-inriktning.

Finska som minoritetsspråk

Staden ska utifrån lagen om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken verka för att det finns personal som talar minoritetsspråk samt att den sverigefinska minoriteten har rätt att få äldreomsorg på finska. Möjlighet till att tala finska med biståndshandläggare och omsorgspersonal finns. Arbetet inriktas på att informera den sverigefinska minoriteten och majoriteten om rättigheterna utifrån lagen samt översätta stadsgemensamt material. Samarbetet med övriga stadsdelar fortsätter under året, med satsningar på aktiviteter inom befintliga verksamheter. Annonsering och information om lagen och rättigheter i lokaltidningarna fortsätter. En finsk anhörigdag kommer att anordnas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	90 %	Öka	År
Kommentar Motsvarande resultat för år 2016 var 86 procent.			
 Andel brukare inom social-psykiatri som inte upplever diskriminering	93 %	Öka	År
Kommentar Motsvarande resultat år 2016 var 91 procent.			
 Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	100 %	Öka	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Verksamheterna är fria från diskriminering.

Förväntat resultat

Verksamheterna utvecklar ett jämställt, normkritiskt och antirasistiskt arbetssätt. Inga klagomål och synpunkter gällande diskriminering.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Anordna en finsk anhörigdag i samarbete med innerstadsdelarna	2017-01-01	2017-12-31
Anordna föreläsning i normkritik och jämställdhet för ungdomar på Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31
Synpunkter och klagomål gällande diskriminering ska sammanställas och redovisas särskilt i den uppföljning som sker till nämnden i samband med tertiärrapporter och verksamhetsberättelse.	2017-12-31	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att säkerställa barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Barn och unga har möjlighet till att framföra sina åsikter

och blir hörda i alla frågor som rör dem. Nämnden ska vidareutveckla arbetet med brukarmedverkan, delaktighet och dialog med barn och unga.

Nämnden arbetar aktivt för ett tydligt barnperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser i alla utredningar och beslut som rör barn.

Kunskapen om FN:s Barnkonvention är väl förankrad i förskolornas verksamhet och det pågår en aktiv dialog kring värdegrundsfrågorna. Det är angeläget att personalen är väl rustad, har ett medvetet förhållningssätt och kompetens inom området. Det är viktigt att verksamheterna får stöd i detta arbete bland annat genom riktlinjer och att arbetet följs upp exempelvis genom brukarenkäter och barnintervjuer.

Barn ska ha möjlighet att uttrycka sin mening i frågor som berör dem. Barndialog är en metod som stärker barns inflytande och delaktighet (se under 4.7, text om Hållplatsen). Barn ska, utifrån sin förmåga, ha inflytande över och delaktighet i utformningen av förskolans pedagogiska miljö och verksamhet. Arbetet med barnkonsekvensanalyser behöver ytterligare utvecklas.

Ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv är det viktigt att tillgången till park-, lek- och idrottsmiljöer är god. Nämnden deltar i den stadsövergripande arbetsgruppen "staden i ögonhöjd", som har uppdraget att ta fram en rutin för hur barn och ungas behov ska säkerställas i stadsutvecklingen.

Varje förskola har en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten i syfte att bredda samverkan och att underlätta vid orosanmälan. En välfungerande samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst bidrar till att barn och unga får sina behov tillgodosedda.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Barnperspektivet uppmärksammas och barnets rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och ungas intressen och behov tas till vara och deras inflytande stärks. Ökad samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst bidrar till att barn och unga får sina behov tillgodosedda

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra en dialog kring utveckling av lekmiljö i Dianaparken	2017-01-01	2017-12-31
Genomföra en dialog kring utveckling av lekmiljö i Olaus Petri parken	2017-01-01	2017-12-31
Genomföra förnyelse av utemiljön kring Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31
Skapa intern rutin för hantering av ungdomsrådets, och övriga barn och ungdomars, inlämnade synpunkter och idéer	2017-01-01	2017-12-31
Skapa möjligheter för ungdomar att vara med och utforma	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
verksamhetsinnehållet på Humlanhuset		

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att bedriva ett långsiktigt utvecklingsarbete mot relationsvåld. Ett arbete med att utveckla rutiner och metoder för att inventera målgrupperna pågår, för att upptäcka våld och våldsutsatta.

Arbetet utgår från stadens program för Kvinnofrid - mot våld i nära relationer och riktlinjer för handläggning av ärenden som handlar om våld i nära relationer. Under året kommer stadens reviderade program implementeras i verksamheterna. Arbetet ska vara könsneutralt och personer som utsatts för relationsvåld erbjuds stöd utifrån att de är brottsoffer. Att erbjuda och ge insatser till personer som utövar våld är en viktig del i arbetet för att förebygga och motverka våld. En lokal rutin finns för hur ärendena ska handläggas. Inom nämnden finns en lokal resursgrupp mot relationsvåld där resurspersoner från respektive verksamhetsområde ingår. Syftet är att samordna det interna arbetet och att bedriva omvärldsbevakning.

Det ska finnas ett tydligt barnperspektiv i alla utredningar av vuxna som utsätts för våld alternativt vuxna som utövar våld. Socialtjänsten inleder alltid en barnavårdsutredning vid misstanke om att ett barn lever med våld i nära relation. På förskolorna finns en känd rutin för hur man ska gå tillväga vid misstanke om att barn far illa. Barn som upplevt våld i familjen erbjuds stöd.

Även äldres utsatthet ska motverkas och arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre ska samordnas. Äldreomsorgen och pensionärsrådet är representerade i TSR (Trygghets- och säkerhetsrådet) och arbetet med öka kunskapen hos personalen kring relationsvård och brott mot äldre fortgår.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	20 %	Tas fram av nämnden	År
 Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl. särskilt utsatta grupper	20 %	Tas fram av nämnden	År
 Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	20 st	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Ingen ska vara rädd för att utsättas för våld eller hot om våld i nära relationer

Förväntat resultat

Personer som utsätts för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck har erbjudits stöd och vid behov skyddat boende. Medarbetare har tillräcklig kunskap för att upptäcka om

någon är utsatt och vet vilket stöd som kan erbjudas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kompetenssatsning för förskolornas och parklekarnas ledning och personal kring våld i nära relationer.	2017-01-01	2017-12-31
Säkerställa att medarbetarna har kännedom om lokala rutiner för arbetet mot våld i nära relationer.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verka för att stadsdelsområdet ska vara tillgängligt för alla. Personer med funktionsnedsättning tillförsäkras integritet, självbestämmande, delaktighet samt en god omsorg, stöd och service. Det offentliga rummet är demokratiska mötesplatser och alla ska kunna ta del av stadsdelsrådets information och utbud oavsett funktionsförmåga.

Nämndens verksamheter präglas av öppenhet, delaktighet och ett gott bemötande. När någon kontakter förvaltningen blir hen bemött med respekt och lyhördhet. Synpunkter, klagomål och beröm är en viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet. Återkoppling på frågor, förslag och synpunkter ska ske skyndsamt.

Utifrån FN:s Barnkonvention och läroplansuppdraget pågår en aktiv dialog kring värdegrunds- och bemötandefrågorna på förskolorna. Personalen är viktiga förebilder som genom sitt bemötande och förhållningssätt medverkar till att skapa ett demokratiskt klimat i såväl förskolan som parklekarna.

Utredningar som genomförs inom socialtjänsten och äldreomsorgen ska ske på ett rättssäkert sätt och innehålla information om brukarens egen syn på sin livssituation. Den enskilde ska vara delaktig i utredningen och beviljade insatser ska följas upp och säkerställas utifrån att de stärker den enskildes förmåga. I kontakten med nämnden ska den enskilde känna att bemötandet är respektfullt och värdigt. Medarbetarna har kunskaper gällande bemötandefrågor och om hur olika faktorer som funktionalitet, sexualitet, kön eller etnicitet samverkar och påverkar den enskilde.

Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap och ha samma möjligheter som andra att leva ett självständigt liv. Det innebär att bemötas med kunskap och respekt samt ha inflytande utifrån individuella behov och önskningar samt att ha ett arbete, en sysselsättning eller en daglig verksamhet att gå till. Nämnden följer stadens program för delaktighet, med mål och resultat som ska uppnås. Rådet för funktionshinderfrågor är rådgivande i nämndens arbete kring dessa frågor.

Det ska finnas tillgång till heminstruktörer för alla synskadade och hörselskadade. För att varje person med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ska kunna forma sitt eget liv deltar den enskilde i framtagandet av sin genomförandeplan och har på så sätt inflytande över hur insatsen utförs. Individuell plan enligt LSS stärker även den enskildes inflytande och underlättar samordning av olika myndigheters stöd. Utredningar, beslut och annan skriftlig information är utformade på ett begripligt sätt.

Under året genomförs tillgänglighetshöjande åtgärder bland annat genom parkupprustningen av Ellen Keys park. Förbättringar av tillgängligheten genomförs även på gångvägen mellan Studentbacken och Livryttarstigen, genom en ny och jämn markbeläggning och handledare i den branta delen av gångvägen. Vid anläggning av stadsodlingar ska tillgänglighetsperspektivet särskilt uppmärksammas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	89 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	77 %	77 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	70 %	tas fram av nämnden	År
 Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	80 %	Fastställs 2017	År
 Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	87 %	tas fram av nämnden	År
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	År
 Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	87 %	87 %	År
 Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	År
 Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	87 %	87 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är tillgängliga

Förväntat resultat

Alla har möjlighet att ta del av nämndens verksamheter och den offentliga miljön oavsett fysiska och sociala förutsättningar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
-----------	------------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ett utegym som är tillgängligt för alla	2017-01-01	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinderfrågor.		
Genomföra tillgänglighetshöjande åtgärder i Ellen Keys park	2017-01-01	2017-12-31
Genomföra tillgänglighetshöjande åtgärder på gångvägen mellan Studentbacken och Livryttarstigen	2017-01-01	2017-12-31
Inventering och dokumentation av tillgänglighet och utrymningsmöjligheter i samtliga lokaler där nämnden bedriver verksamhet	2017-01-01	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinder.		
Platser för odlingslådor ska tillgänglighetsanpassas	2017-01-01	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinderfrågor.		
Tillgänglighetsvandring i Norra Djurgårdsstaden	2017-01-01	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinderfrågor		

Nämndmål:

Verksamheterna präglas av öppenhet, delaktighet och ett gott bemötande

Förväntat resultat

Öppenhet, tillgänglighet och ett gott bemötande präglar verksamheten. Brukare upplever att de är delaktiga i insatsens utformning och utförande. Rätten till självbestämmande är grundläggande. Insatser utformas med respekt för den enskildes önskemål och val. Synpunkter och klagomål återkopplas, analyseras och åtgärdas vid behov.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kompetensutveckling för medarbetarna gällande psykisk ohälsa ska genomföras	2017-01-01	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinderfrågor		
Kompetensutveckling i bemötande gällande personer med funktionsnedsättning ska genomföras	2017-01-01	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinderfrågor.		

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att verka för att invånarna i stadsdelsområdet ges möjlighet till delaktighet och inflytande. Genom ett gott bemötande skapas förutsättningar för delaktighet, förankring, medskapande och förtroende. Tillgängligheten ska vara hög och återkoppling ske skyndsamt.

Delaktighet och inflytande

Den lokala demokratin ska stärkas och invånarnas demokratiska deltagande öka. Nämnden ska stimulera processer som över tid är stabila och som bidrar till det långsiktiga målet om ett demokratiskt hållbart Stockholm. Invånarnas delaktighet och inflytande över sin närmiljö ska fortsätta att stärkas.

Hållplatsen är en plattform för dialog och lärande möten för barn, förskolepersonal och föräldrar kring frågor som handlar om hållbar utveckling. Hållplatsen är ett sätt att förverkliga ambitionen med att arbeta enligt Barnkonvention som slår fast att barn har rätt att bli lyssnade till och att deras åsikter beaktas. På Hållplatsen ska barnen ges möjlighet och utrymme att få berätta, utforska och lära kring olika teman kopplade till hållbar utveckling. Under året planeras sex stycken hållplatser med teman som klimatsmart mat, kemikaliesmart förskola och hållbar stadsutveckling.

Kunskapen om hur parker och grönområden fungerar, finns till stor del hos dem som använder platserna ofta. Det finns goda möjligheter att påverka i parkinvesteringar och stadsmiljöfrågor. En ny parkplan för Östermalm ska tas fram och dialoger kring detta planeras under året. Medborgardialog sker bland annat genom parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webb och på plats i parker samt trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag. Även möjligheten till stadsodling kan bidra till invånarnas delaktighet och möjlighet att påverka sitt närområde. Nämnden kommer därför att fortsätta informera om samt erbjuda platser för stadsodling och brukaravtal kommer också fortsättningsvis att stötta de odlingsföreningar som finns inom stadsdelsområdet.

Nämndens information och olika typer av data ska vara så öppna och tillgängligt som möjligt för invånarna i stadsdelsområdet. När förslag till förnyelse och upprustning ska genomföras eller nya funktioner tillskapas ska planeringen i möjligaste mån ske i samverkan med invånarna. Webbenkäter och brukarundersökningar ska användas som planeringsunderlag. Nämnden använder sociala medier som Facebook och Twitter som kompletterande kanaler till www.stockholm.se för att göra informationen mer lättillgänglig och ge fler möjligheter till interaktion. Här kan också information lättare anpassas och nå fram till särskilda målgrupper såsom ungdomar.

Dialog och synpunktshantering

Dialog med och information till områdets invånare ska ske med så stor målgruppsanpassning som möjligt. Sociala medier är en typ av kanal som får allt större betydelse när det gäller att nå ut med lättillgänglig och målgruppsanpassad information och ge fler möjligheter till interaktion. Information om olika typer av data och resultat ska vara så öppen som möjligt och tillgänglig för invånarna.

Nämnden har rutiner för att ta emot och svara på klagomål och synpunkter. En stadsgemensam e-tjänst för hantering av synpunkter "Tyck till om stadens service" kan nås via stadens hemsida där invånare kan lämna klagomål, beröm eller idéer.

En viktig del av utvecklingsarbetet är att systematiskt följa upp inkomna synpunkter. Vårdnadshavares, brukares och anhörigas synpunkter ger viktig information till respektive verksamhets fortsatta kvalitetsarbete. Arbetet med att utveckla rutinerna för att redovisa inkomna synpunkter och återkoppla och synliggöra resultatet fortsätter.

Inom äldreomsorgen analyseras synpunkter och klagomål och arbetet bedrivs strukturerat för att säkra kvaliteten. Ett arbete med att införa konsuppdelat statistik på inkomna klagomål kommer att påbörjas. Arbetsgrupper med inriktning på kvalitet kommer att starta under året där synpunkter och klagomål är ett prioriterat område.

Utvecklade former för inflytande

Nämnden fortsätter arbetet med att utveckla kontaktytorna mellan invånare och nämndens förtroendevalda, vilket främst sker genom ökad synlighet i offentliga miljöer och att nämnden ordnar och bjuder in till samtal i miljöer där invånare ofta rör sig. Ett sådant forum är ”politikerfika” och ”mobilt medborgarkontor” där invånarna får möta förtroendevalda och tjänstemän. I samband med dessa insatser ska även information ges om hur invånare kan påverka genom att lämna in medborgarförslag. Platser som är tänka för dessa möten är skolor, köpcentrum, olika torg eller parker. Nämnden besöker kontinuerligt stadsdelsområdets grundskolors äldre årsskurser, för att tala demokrati och uppmuntra unga att tycka till och framföra sina åsikter.

Rådet för funktionshinderfrågor, pensionärsrådet och ungdomsrådet har möjlighet till att lämna synpunkter och förslag på remisser som berör det aktuella verksamhetsområdet. Ungdomsrådet marknadsförs via skolbesök, öppna möten för alla ungdomar inom stadsdelen, som ungdomsrådet planerar att genomföra vid minst fyra tillfällen kommande år samt via sociala medier. Ungdomsrådet har i sin tur möjlighet till direktkontakt med de nämndledamöter som är kontaktpolitiker för ungdomsgruppen, minst två gånger per år. För att nå ut med kunskap om pensionärsrådets funktion genomförs under året en informationssatsning.

Föräldrar/vårdnadshavare har möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara delaktiga i och ha inflytande över verksamheten i förskolan. I syfte att stärka brukarinflytandet finns på nämnden förskolor olika forum för samråd.

Inom socialtjänstens utförarverksamheter finns brukarråd/träffar där boende och deras anhöriga har möjligheter att påverka verksamhetens innehåll och inom vuxenheten har ett brukarråd inrättats.

Utförarverksamheterna har brukarråd och anhörigträffar som ger möjlighet att påverka verksamhetens innehåll. Resultat från brukarundersökningar påvisar en hög nöjdhet i frågan om inflytande och bemötande både i hemtjänsten och på boendena. Målet är att all personal ska arbeta i enlighet med intentionerna i stadens värdegrund för äldreomsorg och kunskaperna om ett gott bemötande ska öka.

Informationen och kommunikationen med äldre och deras anhöriga sker allt mer digitalt. Inom de öppna träffpunkterna erbjuds datakunskap för att ge äldres möjlighet till delaktighet i den digitala världen.

Medborgarförslag

Invånare och lokala föreningar har möjlighet att lämna medborgarförslag till nämnden. Ett medborgarförslag är ett förslag om att förändra eller förbättra något inom nämndens ansvarsområde. Om förslaget bedöms vara genomförbart och skulle kunna förbättra något inom nämndens ansvarsområde ska nämnden i möjligaste mån bejaka och möjliggöra förslaget. Nya riktlinjer för hanteringen av medborgarförslag kommer att tas fram för politiskt beslut under 2017.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor		Fastställs 2017	År
 Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö		Fastställs 2017	År
 Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer		Fastställs 2017	År

Nämndmål:

Invånarna är delaktiga och har inflytande

Förväntat resultat

Invånarna känner sig delaktiga och har möjlighet att påverka.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal brukaravtal för delar av parkmark	8 st		År
Antal genomförda "Hållplatser"	6 st		År
Antal platser för stadsodling	7 st		År
Antal skolklasser i stadsdelsområdet som erhållit lektion i ämnet demokrati	9 st		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förstärka stadsdelsnämndens råd för funktionshindrades roll genom att de tidigt involveras i planprocesser för att kunna påverka beslut	2017-01-01	2017-12-31
Kommentar Aktiviteten är ett förslag från nämndens råd för funktionshinderfrågor.		
Genomföra målgruppsanalyser efter genomförda dialoger	2017-01-01	2017-12-31
Skapa intern rutin för hantering av ungdomsrådets samt barn och ungdomars inlämnade synpunkter och idéer	2017-01-01	2017-12-31
Skapa möjligheter för ungdomar att vara med och utforma verksamhetsinnehållet på Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31
Skolorna i stadsdelen erbjuds material för att fortsätta arbetet med demokratiundervisning	2017-01-01	2017-12-31
Ta fram en checklista som ska användas inför genomförandet av dialoger	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla förvaltningens dialogprocesser	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att inköp och upphandling bidrar till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar stad. Merparten av inköpen som nämnden gör sker genom centralt upphandlade ramavtal där staden ställer relevanta hållbara krav.

Äldre ska kunna påverka omsorgen genom att kunna välja utförare. Det ska vara god balans mellan olika utförare av vård- och omsorgsboenden och hemtjänst som ingår i valfrihetssystemen. Inom äldreomsorgen finns valfrihet inom hemtjänst, vård- och omsorgsboende och dagverksamhet. Brukarundersökningen påvisar en hög andel personer som har kunskap om valfrihetssystemet. Alla äldre på Östermalm har möjlighet att välja den kommunala hemtjänsten som också är icke-valsalternativet. Ansvaret för centralupphandling av vård- och omsorgsboenden ligger på äldrenämnden liksom avtal rörande LOV. Staden ska aktivt arbeta för att främja icke vinstdrivande verksamheter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	65 %	Tas fram av nämnden	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram		Fastställs 2017	År

Nämndmål:

Nämndens upphandlingar och inköp utvecklar staden i hållbar riktning

Förväntat resultat

Ingångna avtal innehåller krav på hållbar utveckling. Inköp i verksamheterna sker inom ramavtal och E-handel tillämpas där så har avtalats med leverantör.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Grundläggande utbildning om stadens upphandlingspolicy ska erbjudas stadsdelens chefer och nyckelpersoner, i samarbete med SLK och Serviceförvaltningen.	2017-01-01	2017-12-31

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Driftsbudget per verksamhetsområde

Budget per verksamhet	VP 2017	VP 2017	VP 2017	varav	2015	2016
-----------------------	---------	---------	---------	-------	------	------

Budget per verksamhet	VP 2017	VP 2017	VP 2017	varav	2015	2016
	Kostnader	Intäkter	Netto	Omslutningar	bokslut*)	prognos**)
Nämnd och förvaltning	40,3	0,0	40,3	0,0	29,8	33,2
Individ och Familjeomsorg	89,9	15,7	74,2	14,3	67,6	67,8
varav socialpsykiatri	28,7	4,7	24,0	4,7	24,9	22,3
Stadsmiljö	12,9	0,0	12,9	0,0	13,8	14,8
räntor och avskrivningar	6,4	0,0	6,4	0,0	5,0	5,9
Förskoleverksamhet	287,6	21,2	266,4	0,0	257,1	266,9
Äldreomsorg	832,2	80,0	752,2	61,2	695,0	713,6
Personer med funktionsnedsättning	159,5	6,3	153,2	6,3	141,1	150,5
Barn, Kultur och Fritid	18,3	0,5	17,8	0,5	12,1	15,9
Arbetsmarknad	20,3	15,4	4,9	14,8	3,4	5,0
Ek bistånd	35,2	13,6	21,6	12,9	22,0	20,4
varav handläggning	19,5	12,9	6,6	12,9	6,2	6,4
Summa	1 502,6	152,7	1 349,9	110,0	1 246,9	1 294,0

*) efter resultatdisposition

**) per månadsrapport oktober

Driftsbudget per ansvarsområde

I budget 2017 för kostnader och intäkter ingår omslutningsförändringar som begärs om sammanlagt 110 mnkr. Omslutningsförändringar omfattar ökade kostnader och intäkter för främst köp av platser inom äldreomsorg, försäljning av tjänster till andra nämnder.

Budget per ansvarsområde	VP 2017	VP 2017	VP 2017	2015	2016
	Kostnader	Intäkter	Netto	bokslut	prognos
Nämnd- och förvaltningsadministration	42,9	0,0	42,9	29,8	33,9
Äldreomsorg	832,2	80,0	752,2	695,0	713,6
Förskola och parklek	297,0	21,7	275,9	264,0	276,4
Socialtjänst	311,2	51,0	260,2	239,2	249,4
Stadsmiljö	12,9	0,0	12,9	13,8	14,8
Räntor och avskrivningar	6,4	0,0	6,4	5,0	5,9
Totalt	1 502,6	152,7	1 349,9	1 246,9	1 294,0

Nämnd och förvaltningsadministration

Budgeten för nämnd- och förvaltningsadministration uppgår till 42,9 mnkr. I nämnd- och

förvaltningsadministration ingår kostnader för nämnd, ledning, ekonomi, personal, IT, kommunikation, demokrati, kultursekreterare, föreningsbidrag och miljösamordnare. En skillnad mot 2016 är att föreningsbidrag och vissa medel för kulturinsatser budgeteras här. En förstärkning har gjorts gällande miljösamordnaren. IT-kompetens har flyttats från verksamhet till nämnd och förvaltning bland annat för att möta övergång till GS-IT. Förvaltningen stärker även upp kommunikationskompetens.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens budget uppgår till 832,2 mnkr kostnader och 80,0 mnkr för intäkter, netto 752,2 mnkr. I jämförelse med år 2016 är detta en nettoökning med 4,6 % eller 32,9 mnkr. I jämförelse mot 2016 har ersättningen till hemtjänsten utförare höjts med 4,7 % och ersättningen för platser på vård- och omsorgboende med 2,6 %. Ersättningen för biståndsbedömd dagverksamhet är oförändrad jämfört med 2016.

Ersättningen för vård- och omsorgsboende har räknats upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI).

Från och med år 2017 utgår ingen ersättning till hemtjänstutförare för avböjda besök. I uppräknningen av ersättningen om 4,7 % ingår en kompensation för uteblivna besök.

Till utförare i enskild regi är ersättningen ytterligare 2,5 % för att kompensera för att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på varor och tjänster, vilket inte enskilda utförare har.

Budgeterade volymer

Antal hemtjänsttimmar beräknas uppgå till cirka 47 600 per månad varav andel i egen regi 30 %. Utförda nattinsatser budgeteras till 4 100 insatser/månad och antal trygghetslarm till 1 100 per månad.

Ersättningsnivåer år 2017 för hemtjänst i ordinärt boende		
Insatstyp	Ersättningsbelopp Kommunal regi	Ersättningsbelopp Enskild regi
Insats i ordinärt boende dag, kväll och helg (07:00-22:00)	414 kronor per timme	425 kronor per timme
Insats i ordinärt boende natt (22:00-07:00)	209 kronor per insats	215 kronor per insats
Fast månadsersättning per larmkund i ordinärt boende	158 kronor per månad	162 kronor per månad

Behovet av platser inom vård- och omsorgsboendena beräknas uppgå till i genomsnitt 590 platser under år 2017. Ersättningen till utförare av vård- och omsorgsboenden utgår i två nivåer, en med somatisk inriktning och en med demens inriktning.

Dagverksamheten omfattas av valfrihetsmodellen. Den kommunala dagverksamheten i egen regi planerar 26 platser för demensvård och 10 platser för socialdagvård. Samtliga av dessa platser är biståndsbedömda.

Ersättningen för biståndsbedömd dagverksamhet är oförändrad jämfört med 2016.

Dessutom driver förvaltningen öppen dagverksamhet i två träfflokaler. För besök vid träfflokalerna behövs inte någon biståndsbedömning göras.

Vård- och omsorgboende

Dianagårdens vård- och omsorgboende som drivs i egen regi kommer inte att vara en resultatenhet från och med 2017.

Dianagården har 48 platser för boende med demenssjukdom eller somatisk sjukdom. Av de 48 platserna säljs cirka 20 % till andra förvaltningar inom staden. Ersättningen är uppdelad i två nivåer och avser att täcka alla kostnader för omsorgsinsatsen samt enhetens egen administration exklusive hyra.

Ersättningsnivåer år 2017 till verksamheter i särskilda boenden för äldre		
Insats	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Somatisk inriktning	1 833 kronor	1 909 kronor
Demens inriktning	1 947 kronor	2 029 kronor
Tom plats dag 1 - 7	1 265 kronor	1 318 kronor

Dagverksamhet

Bo Bergmans dagverksamhet består av en biståndsbedömd verksamhet med demensdagvård och social dagvård och är en resultatenhet. Därtill finns öppen dagverksamhet med två träfflokaler samt två filialer. För den öppna verksamheten budgeteras 5,4 mnkr.

Förskola och parklek

Förskoleverksamhet

Totala kostnaderna för Förskola och parklek uppgår till 297,6 mnkr och intäkterna till 21,7 mnkr vilket ger ett netto om 275,9 mnkr.

Förskoleverksamheten får en schablon per inskrivet barn. Schablonen har höjts med 1,5 % och förskolepengen utgör 80 % av schablonen. Ökningen av budgeten beror på höjd schablonersättning, fler barn samt ökat socioekonomiskt tilläggsbelopp. I budgeten har hänsyn tagits till kompensation för höga hyror och barnomsorgsgaranti.

I verksamhetsplanen har hänsyn tagits till ökade insatser för barn i behov av stöd och miljöcertifiering av förskolor (grön flagg).

Under 2017 förväntas snitt barnantalet vara på samma nivå som år 2016, ca 1900 barn. Slutlig budget kommer att tilldelas nämnden efter faktiskt barnantal under året.

Den del av schablonen som inte fördelas ut i förskolepeng, ska finansiera hyreskostnader, lokalunderhåll, stabskostnader, kostnader för gemensam IT mm. Hyreskostnaderna för 2017 beräknas till 47,6 mnkr vilket är 0,6 mnkr högre än 2016. De ökade hyreskostnaderna beror dels på nya hyresobjekt dels på omförhandlingar av hyra för befintliga lokaler.

Barn, kultur och fritid

Verksamheten omfattar parklekar, sommarkollo, projekt Fussion organiserat under Förskola och Parklek.

För verksamheten budgeteras 8,9 mnkr. För stadsdelsområdets tre parklekar, Tessinparken, Humlegården och Gustav Adolfs parklek budgeteras 5,2 mnkr som är 0,2 mnkr mer än år 2016.

Socialtjänst

Kostnaderna för socialtjänsten uppgår till 311,2 mnkr och intäkterna till 51,0 mnkr, vilket ger ett netto om 260,2 mnkr. Detta är en höjning med 11,3 mnkr jämfört med förra året som beror bl. a på ökade resurser till Individ- och familjeomsorg barn och ungdom, ökade schabloner och prestationer för LSS-verksamheter inom funktionshinder och ökad resurstilldelning för feriearbeten.

Individ- och familjeomsorg (inklusive socialpsykiatri)

Familjeenhetens nettobudget uppgår till 33,7 mnkr. Inom Individ- och familjeomsorgen är det den enhet som har fått största budgetökningen och det beror på stadens beslut att ge resursförstärkning till barn- och ungdoms utredningsarbete för att säkerställa dess kvalitet. Utöver insatser riktade till stadsdelens invånare ansvarar familjeenheten för familjevårdsärenden åt Norrmalms stadsdelsnämnd. Insatser för ensamkommande barn anvisade till Östermalm handläggs från och med april 2016 av en särskild enhet på Kungsholmen. Kostnaden för handläggning är budgeterad till 3,0 mnkr netto, placeringskostnader och ersättningar från Migrationsverket redovisas på Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Budgeten har beräknats efter prestationsmätningen hösten 2016 och kommer justeras efter två avläsningsstillfällen under året. Budgetramen grundar sig på schablon per beslutad omsorgsnivå för varje brukare på LSS boende, boendestöd och daglig verksamhet.

Ramen innehåller även ett fast anslag för insatser främst enligt socialtjänstlagen där anslaget inför 2016 minskat med drygt 4 procent. Den totala ökningen av budgetram beror på ökade prestationer/antal brukare inom schablonrelaterade LSS insatser (222 personer i augusti 2016 att jämföra med 204 personer samma tidpunkt året innan). Ökningen beror även på att brukare bedöms till högre insatsnivåer pga. ökade behov som kontinuerligt utreds och beslutas av bedömningskansliet. En generell ökning med 1,26 procent finns inom alla LSS-schabloner.

Under första halvåret kommer en ny LSS servicebostad med 6 lägenheter att bli inflyttningsklar i Norra Djurgårdsstaden. Ersättningen som nämnden kommer att erhålla för detta är avhängigt av nivåer på hjälpbehov de boende som flyttar in har.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Budgeten för försörjningsstödsenheten uppgår till 21,6 mnkr netto vilket innebär en minskning med 2,4 mnkr jämfört med förra året. Minskningen avser minskat antal bidragshushåll. Budget för försörjningsstöd uppgår till 16,0 mnkr baserat på uppskattat 145 hushåll och genomsnittlig månadsbidrag om 8900 kr.

Budget för handläggning av försörjningsstöd uppgår till 6,6 mnkr. Handläggningen sker inom Östermalms stadsdelsnämnd och kostnaderna fördelas mellan stadsdelsnämnderna Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen.

Budget för arbetsmarknadsåtgärder uppgår till 4,9 mnkr. Även här är handläggningen gemensamt för nämnderna Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen.

För OSA-anställningar budgeteras 0,8 mnkr netto. För feriearbetande ungdomar 16-19 år budgeteras för 200 ungdomsplatser till en kostnad om 2,3 mnkr. Ytterligare 0,6 mnkr

budgeteras för tidsbegränsade anställningar för de som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet.

Barn, kultur och fritid

Verksamheten Barn, kultur och fritid omfattar ett antal fritidsverksamheter som budgeteras dels under Barn och ungdom (parklekar) dels under Socialtjänsten där man driver Preventionsenheten. Enheten omfattar ungdomsmottagningen samfinansierad med Norrmalms- och Kungsholmens stadsdelsnämnder, fältassistenter, Humlanhuset samt Hjorthagens fritidsgård. Enheten har även kostnadsansvar om 0,1 mnkr för konsumentrådgivning som utförs av Konsumentcentrum hos Råd och Rön. Enhetens budget är 7,8 mnkr, en ökning med 1,0 mnkr som avser ökade öppethållande i Humlanhusets verksamheter och ökade insatser inom ungdomsmottagningen.

Stadsmiljö

Nettobudget för stadsmiljö uppgår till 12,9 mnkr. För räntor och avskrivningar på gjorda parkinvesteringar budgeteras 6,4 mnkr.

Drift och underhåll omfattar utöver parkskötsel, barmarksrenhållning och vinterväghållning bland annat blomsterprogram, underhåll av lekplatser, drift- och kontrollprogram för plaskdammar och badplatser, underhåll av parkvägar, bänkar samt parkunderhåll och renoveringar av planteringar och röjningsåtgärder. För 2017 har 0,9 mnkr av driftbudgeten reserverats till framtagande av ny parkplan för Östermalm.

Investeringar

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2017 tilldelats 13,4 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. Dessa medel fördelas på följande objekt:

Mnkr	Budget 2017	
Ellen Keys park	2,5	Anläggningsarbeten, upprustning.
Lekplats på sportfältet	2,5	Projektering och anläggningsarbeten.
Olaus Petriparken	1	Upprustning av lekplats
Gångväg mellan Studentbacken och Livryttarstigen	0,8	Upprustning av gångväg.
Tessinparken	1,5	Reinvestering
Tessinparken	0,5	Upprustning
Gustav Adolfsparken	0,5	Terrazzo till plaskdammen
Prins Bertils allé	1	Del av lindallé. Reinvestering
Dianaparken	0,5	Program för upprustning av lekplats
Humlegården	1,5	Aktivitetsytor kring Humlanhuset
Planteringar	0,3	Förnyelse av planteringar
Småparker	0,8	Stadsodling, medborgarförslag med bl.a. program för ny lekplats i kvarteret Krubban
Totalt	13,4	

Övriga investeringar

För investeringar i maskiner och inventarier är årets budgetram 2,2 mnkr. Under året tillkommer två nya förskolor och sex servicebostäder. Därtill kommer nya trygghetslarm upphandlas och åtgärder för utbyte av plastmaterial inom förskolorna. Nämnden begär därför utökad investeringsbudget för maskiner och inventarier om 1,8 mnkr.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ej aktuellt för Östermalms stadsdelsnämnd

Resultatenheter

Resultatenheter under 2016 är följande enheter;

- Stadions förskolor
- Centrala Östermalms förskolor
- Engelbrekts förskolor
- Gärdets förskolor
- Hedvig Eleonora förskolor
- Parklek Östermalm
- Dagverksamheten Bo Bergman

Ersättningar

Förskoleenheterna får peng utifrån inskrivningen varje månad. Förskolepengen är den av Kommunfullmäktige beslutade peng och ska täcka kostnader för förskolornas hela verksamhet med undantag för hyreskostnader, viss lokalupprustning och vissa programövergripande kostnader. Utöver förskolepeng får förskolorna medel för att genomföra två kulturaktiviteter. Dessutom får enheterna medel för stödinsatser för barn med särskilda behov. För barnomsorg på obekvämt arbetstid kommer enheterna att få ersättning från Utbildningsförvaltning efter ansökan enligt det nya ersättningssystemet. Därutöver kan enheter tilldelas medel, efter beslut av avdelningschef för förskola och parklek, för merkostnader vid avveckling eller uppstart av förskolor.

kr	Förskolepeng	kulturpeng
1-3 år	119 656	500
4-5 år	100 448	500
Allmän förskola	47 471	

Parklek Östermalm

Parklek Östermalm omfattar Humlegårdens Ungdomspark, Humlegårdens, Tessinparkens och även Gustav Adolfs parklekar. Parklekarna ska vara öppna sammanlagt minst 6 600 timmar och Ungdomsparken 620 timmar. För verksamhetens öppethållande budgeteras 5,2 mnkr. Budgeten ska täcka kostnader för hela verksamheten utom hyres- och underhållskostnader.

Dagverksamhet

Verksamheten omfattas av demensdagvård med 26 platser och social dagvård 10 platser. Verksamheten ingår i valfrihetssystemet varför brukarna även kommer från andra stadsdelar. Ersättningen till dagverksamhetens utförare är uppdelad i två delar. Ersättningarna avser att täcka alla kostnader för omsorgsinsatsen samt enhetens egen administration. Kostnader för hyra och resor betalas av beställaren. Utföraren erhåller ersättning för varje beslutad närvarodag från och med den dag den enskilda planerar att börja på dagverksamheten. Ersättning utgår för tre dagar med full ersättning efter avslutad insats.

Ersättningsnivåer år 2017 till utförare av dagverksamhet för äldre		
Regiform	Demensdagvård kronor per dag	Social dagvård kronor per dag
Kommunal regi	515 kronor	471 kronor
Enskild regi	528 kronor	482 kronor

Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt för Östermalms stadsdelsnämnd

Budgetjusteringar

Nämnden ansöker om utökad investeringsbudget för maskiner och inventarier om 1,8 mnkr.

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 1,1 mnkr för klimatinvesteringar i solcellskomprimerande skräpkorgar och källsorteringskärl, enligt bilaga 2.

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 0,2 mnkr för klimatinvesteringar i energieffektiva vitvaror enligt bilaga 3.

Stadsdelsnämnden ansöker för åtgärder för giftfri förskola 2,0 mnkr enligt bilaga 4.

Omslutningsförändringar

För ökade kostnader och intäkter begär nämnden omslutningsförändring om totalt 110 mnkr. Omslutningsförändringarna avser huvudsakligen intäkter och kostnader avseende hyresintäkter och köp av platser inom vård och omsorgsboenden, försäljning av tjänster till andra nämnder såsom handläggning för ex. försörjningsstöd, offentligt skyddat arbete.

Medel för lokaländamål

Hyreskostnaderna beräknas totalt till ca 110 mnkr.

Sex servicebostäder i kvarteret Hornslandet tillkommer i april.

Under slutet av året tillkommer två fyraavdelningsförskolor, en på Gärdet och en i Norra Djurgårdsstaden.

För förskolor kompenseras nämnden med 80 % av den del av hyreskostnaden som ligger i intervallet 1700-2500kr per kvadratmeter och med 40 % utöver 2500 kr per kvadratmeter. Förvaltningen beräknar denna justering till ca 6 mnkr och compensation sker efter

tertiär rapport 2.

Kvalitetsarbete

Nämndens kvalitetsarbete utgår ifrån budget och stadens program för kvalitetsutveckling. Nämndens verksamheter arbetar kontinuerligt med utveckling för en ännu högre kvalitet. Ambitionen är att årligen delta i stadens kvalitetsutmärkelse.

En del i nämndens kvalitetsarbete är arbetet med väsentlighets- och riskanalys i vilken nämnden uppskattar väsentlighetsgraden och sannolikheten för att oönskade händelser ska inträffa. Väsentlighets- och riskanalysen (VOR) genomförs årligen på enhets-, avdelnings-, och förvaltningsnivå i anslutning till arbetet med verksamhetsplanen.

Uppföljning och analys

Den övergripande uppföljningen av verksamheter genomförs på olika sätt beroende på vilket verksamhetsområde uppföljningen avser och om verksamheten bedrivs i egen regi eller på entreprenad.

Nämnden medarbetare är viktiga i kvalitetsarbetet då de har kunskap om den egna verksamhetens mål och förutsättningar samt hur respektive medarbetares insatser kan bidra till verksamhetens utveckling. Genom ett tydligt brukarfokus skapas engagemang och delaktighet.

Uppföljning och analys utgår från nämndens och kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter, stadens och verksamheternas brukarundersökningar och enkäter och uppföljningar, revisorernas granskning, synpunkter och klagomål osv. För äldreomsorgen och socialtjänsten utgör ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOFS 2011:9) en viktig utgångspunkt för arbetet. Nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete kommer att revideras under 2017.

Uppföljning socialtjänst

De företag som ingår i Stockholms stads kundval för LSS-verksamhet följs kontinuerligt upp av staden. Stockholms stads uppföljningsmodell bygger på att verksamheten följs upp utifrån en stadsgemensam mall med fokus på ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOFS 2011:9).

Syftet med uppföljningen är att få kunskap om vilka styrkor, svagheter och angelägna förbättringsområden som finns i allmänhet inom verksamheten och för det enskilda företaget. Verksamhetsuppföljning är mindre omfattande än avtalsuppföljning då fokus i en verksamhetsuppföljning är kontroll över att rutiner finns och att verksamheten dokumenterar i enlighet med stadens riktlinjer.

Utförare i privat regi som har avtal med Stockholms stad ska också följas upp. Utförarna fördelas mellan stadsdelsförvaltningarna. Vilka utförare som Östermalm ska följa upp kan ändras när socialförvaltningen fastställt planering för 2017.

Äldreomsorgen

Nämnden ska genom tillsyn, kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet. Alla verksamheter som är belägna inom nämndens område och de verksamheter inom ramavtal som Östermalm har uppföljningsansvar för följs upp. Uppföljningen omfattar vård- och omsorgsboende, dagverksamhet, hemtjänst, ledsagning och avlösning avseende alla driftsformer dvs. entreprenörer, privata utförare enligt ramavtal och kundvalssystem samt utförare i egen regi inklusive biståndshandläggning.

Fokus i uppföljningen är kontinuitet, livskvalitet, flexibilitet och tid. En gemensam plattform skapas för ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete baserat på enheterna ledningssystem. Verksamheten ska bearbeta och analysera resultaten från kvalitetsregistren för att gynna verksamhetsutveckling inom äldreomsorgen.

En samlad patientsäkerhetsberättelse upprättas och redovisas i tertialrapport 1. Uppföljningen inriktas i större omfattning på mötet mellan den enskilde och vårdgivaren.

För de enheter som drivs enligt entreprenadavtal genomförs även en fördjupad avtalsuppföljning.

Som en del av avtalsuppföljningen genomförs bl.a. samverkansmöten, deltagande i olika forum för brukarinflytande, oanmälda besök, uppföljning av hälso- och sjukvården av medicinsk ansvarig sjuksköterska, MAS, och medicinsk ansvarig rehabilitering, MAR, samt uppföljning på individnivå av biståndshandläggare. Staden ser över hur uppföljning inom äldreomsorgen kan samlas och effektiviseras. Planering för uppföljning 2017 enligt nedan.

Uppföljningar äldreomsorg, planering 2017			
Vård- och omsorgsboende	Entreprenör/egen regi	SDN godkänner	
Kampementet Demens/somatik 96 platser	Attendo Sverige AB	Tertialrapport 1	
Rio Demens/somatik 88 platser	Attendo Sverige AB	Tertialrapport 1	
Katrumstullen Demens/somatik 97 platser	KOSMO	Tertialrapport 2	
Linnégården Demens/somatik/geropsyk 86 platser	Ersta diakonisällskap	Tertialrapport 2	
Dianagården Demens/somatik 48 platser	egen regi	VB 2017	
Vård- och omsorgsboende i privat regi där Östermalm är uppföljningsansvarig	Utförare inom ramavtal	Anmäls till SDN	
Silverhöjden, Lidingö, Demens/somatik 72 platser	Silverhemmen (dotterbolag till Vardaga AB)	VB 2017	
Löjtnantsgården, Östermalm, Demens/somatik 54 platser	Immanuelskyrkans Vård AB	VB 2017	
Lillängen, Nacka, Demens/somatik 45 platser	Opalen Vård AB (dotterbolag till Vardaga AB)	VB 2017	
Grönskogen, Sundbyberg, Demens 35 platser	Opalen Vård AB (dotterbolag till Vardaga AB)	VB 2017	
Nilstorpsgården, Lidingö, Demens/somatik 80 platser	Attendo Sverige AB	VB 2017	

Uppföljningar äldreomsorg, planering 2017			
Hemtjänst i privat regi där Östermalm är uppföljningsansvarig		Anmäls till SDN	
Adeocare AB – Östermalm		VB 2017	
Adonis Omsorg AB		VB 2017	
AKTA Assistans AB - Kungsholmen, Normalm, Östermalm		VB 2017	
Aleris Omsorg - Östermalm (kontor Tysta gatan 4)		VB 2017	
Alfahemtjänst		VB 2017	
Almis Hemtjänst Service AB		VB 2017	
Enklare Vardag Sverige AB - Skeppargatan		VB 2017	
Famntagat Omsorg AB		VB 2017	
FSB Finsk Hemtjänst AB - Innerstaden		VB 2017	
Hemtjänst och omsorg i Stockholm, HOME's AB		VB 2017	
HSB Omsorg AB - Östermalm		VB 2017	
Legevisitten AB - Innerstadens Hemtjänst		VB 2017	
Livis Omsorg AB		VB 2017	
Njuta Av Livet Hemtjänst Handelsbolag		VB 2017	
Nordisk Hemservice AB - Östermalmskontoret		VB 2017	
NSS Hemtjänst o Assistans AB		VB 2017	
Olivia Hemtjänst AB - Östermalm		VB 2017	
Saras Omsorg Handelsbolag		VB 2017	
SilverKatten Handelsbolag		VB 2017	
Vårililjan AB		VB 2017	
Östermalms hemtjänst AB		VB 2017	
Hemtjänst - egen regi			
Hemtjänst Östermalm Öst		VB 2017	
Hemtjänst Östermalm Väst		VB 2017	
Dagverksamhet			
Dagverksamheterna Östermalm		VB 2017	
Biståndshandläggning			
Enheten för biståndsbedömning		VB 2017	
Tjänster med	Nuvarande entreprenör	Följs upp	

Uppföljningar äldreomsorg, planering 2017			
underentreprenör			
Matleveranser - Dianagården	Sodexo AB	VB 2017	
Uttryckning på trygghetslarm och nattinsatser - Hemtjänst Östermlam	Aleris Omsorg AB	T2 2017	
Matlådor - Hemtjänst Östermalm	Upphandling ej klar	VB 2017	
Uppföljning socialtjänsten, planering 2017			
Verksamhet	Entreprenör/egen regi	SDN godkänner	
Gårdets gruppbostad	Egen regi	VB 2017	
Värtans gruppbostad	Egen regi	VB 2017	
Töfsingdalen	Egen regi	VB 2017	
Tyresta	Egen regi	VB 2017	
Sandhamnsgatan 22	Entreprenad, Nytida AB	VB 2017	
Sandhamnsgatan 26	Entreprenad, Nytida AB	VB 2017	
Sandhamnsgatan 30	Entreprenad, Nytida AB	VB 2017	
Erik Dahlbergsgatan 69	Entreprenad, Nytida AB	VB 2017	
Karlaplans dagliga verksamhet	Entreprenad, Nytida AB	VB 2017	
Uppföljningar från socialförvaltningen	Privat regi	Anmäls till SDN	
Lilla Frans	Daglig verksamhet	VB 2017	
AB Nordisk hemservice	Avlösar- och ledsagarservice	VB 2017	
Enklare vardag Innerstaden söder	Avlösar- och ledsagarservice	VB 2017	
Mäklarkronan AB	Avlösar- och ledsagarservice	VB 2017	
Proffssystem i Stockholm AB	Avlösar- och ledsagarservice	VB 2017	